Evaluatie Ouders & Onderwijs

Anne Luc van der Vegt
Pauline van Eck

Oberon
onderzoek | advies

Inhoudsopgave

Samenvatting **5**
1 Inleiding **7**
1.1 Achtergrond 7
1.2 Onderzoeksvragen 9
1.3 Verantwoording 10
1.4 Leeswijzer 11
2 Informeren en adviseren van ouders **12**
2.1 Vragen van ouders aan Ouders & Onderwijs 12
2.2 Bekendheid Ouders & Onderwijs 14
2.3 Tevredenheid over informatie Ouders & Onderwijs 16
2.4 Samenvatting 21
3 Verbinden en ondersteunen **23**
3.1 Verbinden 23
3.2 Ondersteuning ouderinitiatieven in de periode 2015-2017 24
3.3 Samenvatting 27
4 Gesprekspartner overheid en onderwijssector **28**
4.1 Gesprekspartner van overheid en onderwijssector 28
4.2 Voor alle ouders? 32
4.3 Checks and balances 33
4.4 Samenvatting 34
5 Rechtsvorm en governance **36**
5.1 Rechtsvorm 36
5.2 Governance 37
5.3 Samenvatting 39
6 Efficiency **40**
6.1 Verhouding tussen de taken van Ouders & Onderwijs 40
6.2 Efficiency 42
6.3 Samenvatting 43
7 Toekomst **45**
7.1 Meningen van ouders over de rol van een landelijke ouderorganisatie 45
7.2 Meningen van geïnterviewden over de rol van een landelijke ouderorganisatie 47
7.3 Samenvatting 49
8 Conclusies en aanbevelingen **50**
Vooraf 50
8.1 Kort antwoord op de drie hoofdvragen 50
8.2 Informeren en adviseren van ouders 51
8.3 Verbinden en ondersteunen 52
8.4 Gesprekspartner overheid en onderwijssector 53
8.5 Overige aanbevelingen 54
Bijlage 1 Overzicht respondenten interviews en reflectietafel **56**
Bijlage 2 Gespreksleidraad interviews evaluatieonderzoek Ouders & Onderwijs **57**
Bijlage 3 Enquête ouders die contact hadden met Ouders & Onderwijs **59**
Bijlage 4 Enquête ouders die geen contact hadden met Ouders & Onderwijs **63**
Bijlage 5 Motie Mohandis en Lucas **65**

Samenvatting

Ouders & Onderwijs is een landelijke organisatie, voor alle ouders met schoolgaande kinderen, die gesubsidieerd wordt door het ministerie van OCW. In opdracht van het ministerie heeft Oberon een evaluatieonderzoek uitgevoerd. Er is onderzoek gedaan naar de *doeltreffendheid* van Ouders & Onderwijs, de *doelmatigheid* en naar het perspectief voor de *toekomst.* De evaluatie van Ouders & Onderwijs bestrijkt een periode van drieënhalf jaar, vanaf de oprichting op 1 januari 2014 (aanvankelijk onder de naam Landelijke Ouderraad) tot medio 2017.
Bij de evaluatie is gebruik gemaakt van verscheidene onderzoeksmethoden:

- Analyse van documenten: activiteitenplannen, subsidiebeschikkingen, activiteitenverslagen/-rekeningen, zelfevaluatie en kamerstukken;
- Enquête onder ouders die contact hebben gehad met Ouders & Onderwijs en onder een aselecte groep ouders;
- Interviews met vertegenwoordigers van relevante (ouder)organisaties, sectororganisaties, ouderinitiatieven;
- Bezoek aan het informatiepunt van Ouders & Onderwijs.

Doeltreffendheid
Ouders & Onderwijs heeft veel bereikt in de betrekkelijk korte periode dat ze actief is:

1. *Informeren en adviseren* – Sinds de start van Ouders & Onderwijs wordt het informatiepunt 5010 door gemiddeld 950 ouders per maand bereikt, telefonisch of per e-mail. Het gebruik van de website van Ouders & Onderwijs neemt sinds begin 2016 snel toe, tot gemiddeld bijna 28.000 per maand in 2017. Verder is Ouders & Onderwijs actief in de media, op sociale media, publiceert tweewekelijks nieuwsbrieven, heeft een netwerk medezeggenschap opgezet en organiseert groepsgesprekken met ouders. Desondanks is de bekendheid van Ouders & Onderwijs onder ouders nog niet groot. De meerderheid van de ouders, die Ouders & Onderwijs geconsulteerd hebben, is tevreden over informatie en advies van Ouders & Onderwijs.
2. *Verbinden en ondersteunen* – Ouders & Onderwijs heeft sinds 2014 samenwerkingsrelaties opgebouwd met diverse organisaties: landelijke organisaties op basis van denominatie, rond specifieke ondersteuningsvraagstukken of issues, regionale/lokale ouderplatforms en ouderinitiatieven rond bepaalde scholen. Door samenwerkingspartners wordt Ouders & Onderwijs getypeerd als initiatiefrijk, laagdrempelig, vertrouwenwekkend en constructief. Anderen vinden dat Ouders & Onderwijs proactiever zou moeten zijn.
3. *Gesprekspartner overheid en onderwijssector* – Ouders & Onderwijs streeft ernaar om alle ouders te vertegenwoordigen in overleggen met de overheid, de sector en de volksvertegenwoordiging. Daartoe raadpleegt Ouders & Onderwijs de ouders door middel van enquêtes onder het Landelijk Ouderpanel en groepsgesprekken. Verder baseert Ouders & Onderwijs zich op de vragen die binnenkomen bij het informatiepunt 5010. Deze informatie wordt benut tijdens allerlei overleggen en bijeenkomsten met de overheid en de sector. Sommige ouderorganisaties vinden dat Ouders & Onderwijs te voorzichtig is in hun stellingname, de meeste samenwerkingspartners van Ouders & Onderwijs zijn echter van mening dat Ouders & Onderwijs zich coöperatief en constructief opstelt en dat dit bevordert dat er naar hen wordt geluisterd.

Doelmatigheid
Ouders & Onderwijs werkt efficiënt: de realisatie blijft ruim binnen de begroting. Verder is op de pijler 'informatie bieden' een aanzienlijke kostenreductie gerealiseerd door het steunpunt passend onderwijs te integreren in de dienstverlening van Ouders & Onderwijs.
Gezien de korte tijd en de beperkte middelen heeft Ouders & Onderwijs veel bereikt, is de mening van veel geïnterviewden. Dat is te danken aan een veelheid van initiatieven en een constructieve houding. Meer efficiëntiewinst is volgens sommigen te behalen door nog meer samen te werken en af te stemmen met andere organisaties. Versterking is volgens hen mogelijk op het gebied van passend onderwijs en in het mbo. Initiatieven waarin Ouders & Onderwijs participeert, zoals de LANSbrekers, bieden mogelijkheden voor versterking van de samenwerking.
Door de jaren heen zijn aanpassingen gedaan in de verhouding activiteiten enerzijds en daarvoor ingezette middelen anderzijds. In 2014 werd het overgrote deel van het budget ingezet voor de pijler 'informatie bieden aan ouders rond het onderwijs', in 2016 is dit afgenomen tot minder dan de helft, ten gunste van de andere pijlers: 'bouwen aan het netwerk en facilitering' en 'verbinden van ouders en inbreng bieden'.
Over het algemeen vinden geïnterviewden dat de drie taken in balans zijn voor zover ze daarover een duidelijk mening naar voren hebben gebracht.

Toekomst
Veel ouders vinden het belangrijk dat er een ouderorganisatie is voor ouders van schoolgaande kinderen. Ouders hechten vooral aan een actieve rol richting overheid en onderwijssector.
De doelstellingen die Ouders & Onderwijs nastreeft blijven relevant voor de toekomst, vinden samenwerkingspartners van Ouders & Onderwijs. Sommige ouderorganisaties zijn voorstander van bijstelling van doelen.
Gelet op wat er de afgelopen jaren is bereikt, zijn de onderzoekers van mening dat er voldoende basis is om over te gaan tot een meer structurele financiering van Ouders & Onderwijs. Er zijn echter wel belangrijke aandachtspunten met betrekking tot elk van de drie pijlers. Verdere versterking van het netwerk van ouderinitiatieven en organisaties staat daarbij voorop. Dit komt ten goede aan elk van de drie pijlers.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Evaluatie Ouders & Onderwijs

Ouders & Onderwijs is een landelijke organisatie voor alle ouders met schoolgaande kinderen. Ouders & Onderwijs biedt een informatiepunt voor ouders, is gesprekspartner van de overheid, de onderwijssector en de landelijke en gemeentelijke politiek en verbindt en ondersteunt ouderorganisaties en ouderinitiatieven in het land.
Het ministerie van OCW subsidieert Ouders & Onderwijs en wil graag inzicht in de manier waarop deze ouderorganisatie haar functies uitoefent. In dit evaluatieonderzoek wordt daarom gekeken naar de mate waarin de organisatie haar doelen bereikt en de manier waarop dit gebeurt. Uitkomsten van het onderzoek geven input voor de toekomstige vormgeving van de subsidie en van de activiteiten van Ouders & Onderwijs.

Ontstaan van Ouders & Onderwijs

Door de jaren heen zijn verschillende organisaties opgericht die ouders vertegenwoordigen en ondersteunen. Tot 2014 verleende het ministerie van OCW subsidie aan vier ouderorganisaties, georganiseerd per denominatie: de Nederlandse oudervereniging Katholiek Onderwijs (NKO), de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO), de Landelijke Oudervereniging Bijzonder Onderwijs op algemene grondslag LOBO) en het protestants-christelijke Ouders & COO.[1]
Bij de invulling van de subsidietaakstelling onderwijs en onderzoek in 2013 is de keuze gemaakt om de overheidssubsidie voor deze vier afzonderlijke organisaties per 1 januari 2014 te beëindigen. De ouderorganisaties zouden hun bestaansrecht vanaf dat moment moeten waarborgen via contributie, sponsoring of vergoedingen op basis van geleverde diensten.[2] Vervolgens ontstond de wens tot één centrale ouderorganisatie als gesprekspartner voor zowel de onderwijssector als de overheid. In de zomer van 2013 werd de motie Mohandis/Lucas[3] (zie ook bijlage 5) aangenomen waarin zij stelden dat ouderorganisaties een belangrijke rol vervullen als informatiepunt en ook een duidelijke rol hebben binnen het 'systeem van checks and balances'. In de motie werd de regering verzocht om één miljoen euro structureel vrij te maken om deze kerntaken te garanderen en te komen tot een centrale ouderorganisatie die aansluit bij lokale en regionale ouderinitiatieven.[4] Op 1 januari 2014 is Ouders & Onderwijs als stichting van start gegaan, eerst onder de naam 'Landelijke Ouderraad'. Anderhalf jaar later werd de naam veranderd in 'Ouders & Onderwijs'.

Functies Ouders & Onderwijs

Ouders & Onderwijs heeft bij de start de volgende, uit de motie Mohandis/Lucas voortkomende, kernfuncties gekregen:

1. Informeren van ouders;
2. Aansluiten bij (lokale) initiatieven die ouders reeds ontplooien;

---

1 VOO bestaat nog steeds en in plaats van Ouders & COO is Ouders van Waarde ontstaan.

2 https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/documenten/kamerstukken/2013/05/30/kamerbrief-invulling-subsidietaakstelling-onderwijs-en-onderzoek

3 https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33650-13.html

4 N.B. Dit bedrag is aanzienlijk minder dan de vier landelijke organisaties tot dan toe ontvingen. Alleen al voor het advies- en informatiepunt 5010 ontvingen de vier organisaties €1 miljoen.

3. Optreden als gesprekspartner van zowel de onderwijssector als de overheid en het vervullen van een duidelijke rol binnen het systeem van checks and balances.

Ouders & Onderwijs noemt dit zelf de 'drie pijlers': informatiepunt, verbinder en ondersteuner, gesprekspartner. Hieronder volgt een korte beschrijving van deze kernfuncties of pijlers.

1. Informatiepunt

Ouders met vragen over hun mogelijkheden, rechten of plichten in bepaalde onderwijssituaties kunnen deze stellen via de telefonische helpdesk 0800-5010 (tussen 10.00 en 15.00 uur op werkdagen) of via e-mail (vraag@oudersonderwijs.nl). Ook kunnen zij de website van Ouders & Onderwijs bezoeken (www.oudersonderwijs.nl) waar informatie over verschillende onderwerpen te vinden is, denk aan thema's als schoolkeuze, medezeggenschap en de vrijwillige ouderbijdrage. Daarnaast kunnen zij zich abonneren op de gratis nieuwsbrief die twee keer per maand verschijnt (Update Ouders & Onderwijs). Ouders & Onderwijs verspreidt ook informatie over activiteiten, bijeenkomsten, wet- en regelgeving en ervaringen van ouders via Twitter en Facebook.
Tot 1 augustus 2016 vervulde Ouders & Onderwijs deze taak samen met Balans. Daarbij was de taakverdeling zo dat met name Balans vragen beantwoordde over passend onderwijs. De subsidie aan Balans is per 1 augustus 2016 stopgezet. Vanaf die datum worden ook alle vragen over passend onderwijs beantwoord door Ouders & Onderwijs. Beoogd was een scheiding tussen vragen over onderwijs en vragen over de ondersteuning van het kind bij passend onderwijs, maar in de praktijk werkte dit onderscheid niet voor de bellende ouders. Ouders & Onderwijs beantwoordde daarom ook al vóór 1 augustus 2016 veel vragen over passend onderwijs.
Ouders & Onderwijs werkt structureel samen met ouderorganisaties die ook een informatie- of steunpunt hebben en geleidt vragen die daarvoor in aanmerking komen door naar de Onderwijsconsulenten[5] en naar andere mensen en organisaties in het land die kunnen bijdragen aan onderwijsoplossingen. Er is een informatiebank op oudersonderwijs.nl, die steeds verder verweven wordt met het informatieaanbod van andere gezaghebbende organisaties, zoals Opvoeden.nl en Kennisnet.nl.
Tot slot is er het Maandbericht Ouders & Onderwijs, speciaal bedoeld voor *beleidsmakers* binnen overheid en onderwijssector.

2. Verbinder en ondersteuner

Ouders & Onderwijs werkt aan de verbinding met het veld van ouderorganisaties, oudergroepen en individuele ouders, met als doel het versterken van de positie van ouders en het delen van informatie en ervaringen. Het kan gaan om landelijke organisaties o.b.v. denominatie of ouderplatforms en initiatieven rond specifieke ondersteuningsvragen, zoals deze bijvoorbeeld samenkomen in het Netwerk Ouderinitiatieven. Als landelijk platform voor alle ouders van schoolgaande kinderen zoekt Ouders & Onderwijs actief contact met dergelijke organisaties en brengt ze ook met elkaar in contact, zodat een netwerk ontstaat. Ouders & Onderwijs ondersteunt hen door 'ze te stimuleren met advies, ingangen tot netwerken, mogelijkheden voor belangenbehartiging te bieden en met ondersteuningsmiddelen'.[6]
Ouders & Onderwijs beschikt over een faciliteitenbudget waarmee zij lokale en regionale ouderinitiatieven kan ondersteunen.

---

5 De Onderwijsconsulenten bestaan al ruim 15 jaar. Sinds 2009 zijn zij organisatorisch ondergebracht bij de Stichting Ondersteuning Scholen en Ouders (SOSO). Sinds 2015 zijn er ook Onderwijs*zorg*consulenten beschikbaar.

6 https://www.oudersonderwijs.nl/over-ons/

3. Gesprekspartner

Ouders & Onderwijs is de landelijke gesprekspartner voor de politiek, het ministerie van OCW en uiteenlopende andere partijen in de onderwijssector zoals de VO-raad en PO-Raad. Door te zorgen voor een hecht netwerk waarin ervaringen van ouders worden gedeeld en hun meningen kenbaar worden gemaakt (functie 2) en het luisteren naar vragen en klachten van ouders (functie 1), kan Ouders & Onderwijs ouders onderbouwd representeren richting overheid, onderwijssector en politiek. Om de inbreng van Ouders & Onderwijs rond beleidsvraagstukken te versterken wordt ook gewerkt met enquêtes die worden uitgezet bij een digitaal ouderpanel.

Ouders & Onderwijs is onder meer vertegenwoordigd in het Bestuurlijk Overleg Passend Onderwijs, de Taskforce Samenwerking Onderwijs en Kinderopvang en de Regiegroep Curriculum.nu (opvolger van Onderwijs 2032). Daarnaast voert Ouders & Onderwijs overleg rond diverse thema's, onder andere op de terreinen passend onderwijs, schooladvies en schoolkeuze, medezeggenschap, ontwikkeling kindcentra.

Door contact met de media geeft Ouders & Onderwijs ouders ook een stem in het publieke debat.

Organisatie

Ouders & Onderwijs is een stichting. Het kernteam van Ouders & Onderwijs staat onder dagelijkse leiding van de directeur en bestaat uit vier thema-adviseurs, een adviseur beleid en communicatie, vijf of zes medewerkers van het informatiepunt, een medewerker content en informatie en een medewerker office en finance.

In termen van de vaste aanstellingen van de mensen in dienstverband is de omvang 5,8 fte. In uitbreidingen van de dienstverbanden van deze zelfde mensen is de actuele omvang ongeveer 0,6 fte extra. Daarnaast worden op structurele basis ZZP-ers ingezet voor het informatiepunt. Deze inzet omvat 0,42 fte (november 2017).

Het bestuur van Ouders & Onderwijs is samengesteld uit zes leden, alle zelf ouder en met verschillende achtergronden. Sinds 2017 heeft Ouders & Onderwijs een Raad van Advies.

Belangrijke thema's

Ouders & Onderwijs concentreert zijn activiteiten op een beperkt aantal thema's. In 2014 en 2015 waren dat de volgende drie thema's (Bron: Activiteitenverslag 2014 en 2015):

1. Onderwijs op maat voor elk kind en Passend Onderwijs;
2. Medezeggenschap en governance;
3. Ouders en school samen.

Vanaf 2016 worden activiteiten op twee aanvullende thema's onderscheiden:

4. Kwaliteit van onderwijs en transparantie;
5. Gelijke kansen – bereiken van groepen ouders.

'Binnen deze thema's worden onder meer de inbreng bij overheid en onderwijssector georganiseerd, informatie over ervaringen en signalen van ouders verzameld, werkgroepen opgericht, workshops georganiseerd, netwerken versterkt en informatiematerialen ontwikkeld.' (bron: Activiteitenverslag 2016).

1.2 Onderzoeksvragen

Om de ontwikkeling van Ouders & Onderwijs te evalueren, heeft het ministerie van OCW op basis van de kernfuncties die de organisatie heeft, enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord

moet verschaffen. De antwoorden op de onderzoeksvragen kunnen dienen als input voor toekomstige vormgeving van de subsidie door het Ministerie en toekomstige vormgeving van de activiteiten door Ouders en Onderwijs.
De onderzoeksvragen zijn uitgewerkt in drie hoofdvragen die betrekking hebben op doeltreffendheid, doelmatigheid en de toekomstige activiteiten en financiering van Ouders & Onderwijs. Elke hoofdvraag is vervolgens gespecificeerd in deelvragen.

1. **Doeltreffendheid**
   In hoeverre bereikt Ouders & Onderwijs de drie hoofddoelen: het informeren, verbinden en representeren van ouders?
   a. Weten ouders Ouders & Onderwijs bij vragen te vinden? Voldoet de informatie/ondersteuning voor ouders aan de vraag/verwachtingen?
   b. Sluit Ouders & Onderwijs aan bij (lokale) initiatieven die ouders reeds ontplooien? (waaronder ook facilitering van ouderorganisaties)
   c. Is de positie van Ouders & Onderwijs dusdanig ontwikkeld dat zij als gesprekspartner van zowel de onderwijssector als de overheid functioneert? (vertegenwoordiging voltallig ouderveld)
   d. Vervult Ouders & Onderwijs een duidelijke rol binnen het systeem van checks and balances?

2. **Doelmatigheid**
   Bereikt Ouders & Onderwijs de drie hoofddoelen op een efficiënte manier?
   a. In hoeverre past de rechtsvorm (stichting) en de organisatiestructuur van Ouders & Onderwijs bij de drie doelen, in het bijzonder het zijn van een gesprekspartner van de overheid? (vertegenwoordiging in een onafhankelijke positie)
   b. Welke positie heeft de organisatie vanuit governance-optiek?
   c. Hoe verhouden de drie aan Ouders & Onderwijs opgedragen taken zich in de praktijk tot elkaar?
   d. Zijn er efficiëntiewinsten te behalen door met andere partijen samen te werken?
   e. Is de verhouding activiteiten enerzijds en de hiervoor ingezette middelen anderzijds in balans?

3. **Toekomst**
   Wat zijn conclusies en aanbevelingen met het oog op de toekomst, toekomstige activiteiten en toekomstige financiering van Ouders & Onderwijs?
   a. Zijn de gestelde doelen nog actueel of is er een reden om de doelen bij te stellen? Indien er reden is om doelen bij te stellen, hoe zou dat het beste kunnen?
   b. Welke (verdere) conclusies en aanbevelingen zijn er ten aanzien van de doeltreffendheid en doelmatigheid van Ouders & Onderwijs?
   c. Wat zijn de voor- en nadelen van de huidige subsidiesystematiek?
   d. Zijn er verbeteringen aan te brengen in de subsidiesystematiek? Zo ja, welke?

1.3 Verantwoording

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden zijn verschillende dataverzamelingstechnieken gebruikt. Voor een overzichtelijke weergave wordt in de hoofdstukken 2 t/m 7 telkens aangegeven met welke onderzoeksmethode de gepresenteerde informatie is verworven (door middel van documentanalyse, één van de enquêtes of een interview). Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen aan het slot van elk hoofdstuk is de informatie in onderlinge samenhang geanalyseerd.

- *Documentenanalyse* – We hebben informatie geanalyseerd uit uiteenlopende bronnen, zoals activiteitenplannen, subsidiebeschikkingen, activiteitenverslagen/-rekeningen, zelfevaluatie en kamerstukken.
- *Enquête onder ouders* – Door middel van twee digitale enquêtes is de mening van ouders gepeild:
  1. Er is een enquête uitgezet onder ouders die contact hebben gehad met Ouders & Onderwijs om hun ervaringen te inventariseren.
  2. Tevens is een enquête uitgezet onder een aselecte groep ouders om na te gaan wat zij van een landelijke ouderorganisatie verwachten.
- *Interviews* – Parallel aan deze onderzoeksactiviteiten zijn 25 semi-gestructureerde interviews gehouden met stakeholders. Bij de selectie is gestreefd naar diversiteit. We hebben met vertegenwoordigers van (ouder)organisaties, sectororganisaties en vertegenwoordigers van diverse ouderinitiatieven gesproken. Er is bewust gezocht naar gesprekspartners met een kritische houding én naar samenwerkingspartners van Ouders & Onderwijs (zie voor een overzicht van respondenten bijlage 1). Verslagen zijn ter accordering aan de gesprekspartners voorgelegd en vervolgens gecodeerd en geanalyseerd.
  Ook zijn enkele gesprekken gevoerd met de directeur en een vertegenwoordiging van het bestuur van Ouders & Onderwijs en met vertegenwoordigers van het ministerie van OCW.
- *Bezoek aan informatiepunt Ouders & Onderwijs* – In de vorm van twee uur 'meelopen' met het informatiepunt.
- *Bestuurskundige expertise* – Met betrekking tot de bestuurlijke vraagstukken is prof. dr. Mirko Noordegraaf geraadpleegd, verbonden als hoogleraar Publiek Management aan de Universiteit Utrecht.
- *Reflectietafel* – Ter afsluiting is een reflectietafel georganiseerd waarbij onderzoeksuitkomsten met een aantal geïnterviewde stakeholders zijn besproken.

1.4 Leeswijzer

Ouders & Onderwijs vervult verschillende functies. In hoofdstuk 2 komt het informeren en adviseren van ouders aan bod. Weten ouders Ouders & Onderwijs te vinden? Hoe tevreden zijn ouders over de dienstverlening? Onderzoeksbevindingen met betrekking tot de verbindende en ondersteunende functie van Ouders & Onderwijs worden in hoofdstuk 3 beschreven. Hoofdstuk 4 gaat over de rol van Ouders & Onderwijs als gesprekspartner van overheid en onderwijssector. Daarbij is specifiek aandacht voor de manier waarop Ouders & Onderwijs haar rol in het systeem van 'checks and balances' vervult. Vervolgens wordt ingegaan op de rechtsvorm en organisatiestructuur van Ouders & Onderwijs (hoofdstuk 5). De mate waarin Ouders & Onderwijs de gestelde doelen op een efficiënte manier bereikt, is onderwerp van hoofdstuk 6 (Efficiency).
Hoofdstuk 7 werpt een blik op de toekomst: zijn de gestelde doelen nog actueel of is het tijd voor herbezinning? Wat zijn aanbevelingen met betrekking tot de gehanteerde subsidiesystematiek?
Tot slot worden alle bevindingen samengebracht en gewogen in hoofdstuk 8. Op basis daarvan trekken we conclusies met betrekking tot de onderzoeksvragen en doen we aanbevelingen voor de toekomst.

2 Informeren en adviseren van ouders

De eerste pijler van Ouders & Onderwijs is het bieden van informatie aan ouders. Het gaat om allerlei thema's binnen het onderwijs. Ouders kunnen Ouders & Onderwijs bereiken via het gratis telefoonnummer 0800-5010, een e-mail sturen of naar informatie zoeken op de website.
In dit hoofdstuk wordt beschreven in hoeverre van deze mogelijkheden gebruik wordt gemaakt (2.1), hoe bekend Ouders & Onderwijs is onder ouders (2.2) en wat de waardering is van ouders voor de geboden informatie (2.3). We geven daarbij steeds aan op welke bronnen onze bevindingen zijn gebaseerd: documenten, enquêtes onder ouders, interviews en het bezoek aan het informatiepunt van Ouders & Onderwijs.

We geven hiermee antwoord op onderzoeksvraag 1a:

- *Weten ouders Ouders & Onderwijs bij vragen te vinden?*
- *Voldoet de informatie/ondersteuning voor ouders aan de vraag/verwachtingen?*

2.1 Vragen van ouders aan Ouders & Onderwijs

Documentenanalyse

Contact met Ouders & Onderwijs: telefonisch en per e-mail

Door Ouders & Onderwijs is een analyse gemaakt van de ontwikkeling van het aantal contacten met ouders. In de onderstaande grafiek zijn de gemiddelde aantallen contacten per maand op een rij gezet, over de afgelopen vijf jaar. De eerste drie jaren (2011-2013) hebben betrekking op de periode dat 5010 viel onder de verantwoordelijk van de vier organisaties LOBO, NKO, Ouders & COO en VOO. Daarna is 5010 overgenomen door Ouders & Onderwijs.[7]

Figuur 2.1 Gemiddeld aantal contacten per maand per jaar, telefonisch en e-mail

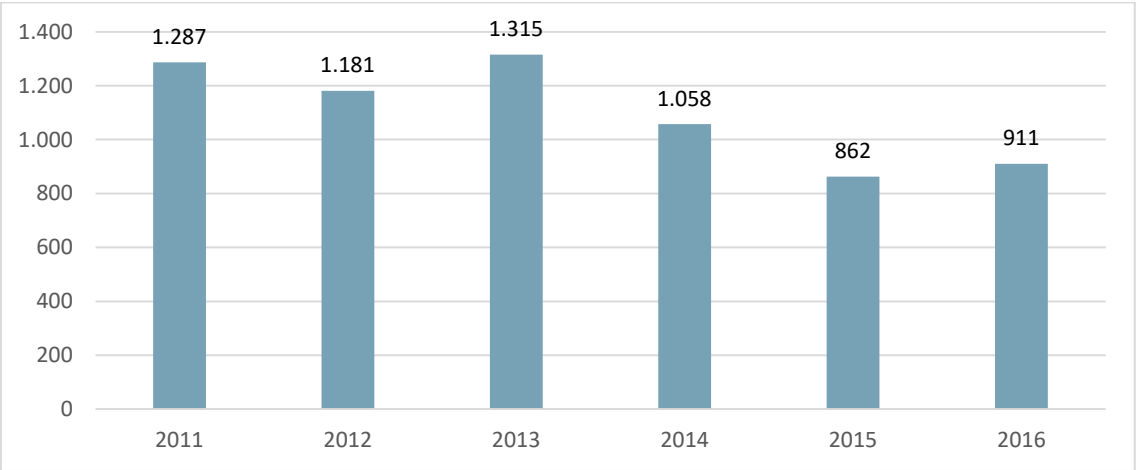

Bron: Ouders & Onderwijs, met gebruikmaking van de overzichten van LOBO, NKO, Ouders & COO en VOO.

In de periode vóór Ouders & Onderwijs lag het aantal maandelijkse contacten hoger dan erna; gemiddeld over de eerste drie jaar 1.261 contacten per maand, daarna gemiddeld 944 contacten per

[7] Aanvankelijk onder de naam Landelijke Ouderraad.

maand. Een verklaring hiervoor is volgens Ouders & Onderwijs dat 5010 het eerste jaar na de overname door Ouders & Onderwijs digitaal niet meer vindbaar was. De websites behorend bij '5010' waren geblokkeerd en het tot en met 2013 bestaande e-mailformulier voor vragen van ouders was daardoor niet meer beschikbaar. Pas met het steeds meer vindbaar worden van www.oudersonderwijs.nl (geïntroduceerd in mei 2015) kon dit worden opgevangen.

Over het verloop in het aantal telefonische contacten zegt Ouders & Onderwijs het volgende: 'Sinds de zomer van 2015 laten de aantallen contacten met het informatiepunt per maand een hernieuwde stijging zien. In de eerste helft van 2016 verloopt deze stijging zeer snel. Bedroeg het aantal contacten over de periode februari - mei 2015 nog 4.370, over dezelfde periode in 2016 bedroeg dit 5.769. Dit is een stijging van 32%. (…) Het relatieve hoogtepunt in de vragen specifiek gericht aan 'knop 2'[8] lag in het jaar 2014. Sindsdien loopt het aandeel van 'knop 2' in de contacten gestaag terug.' (Bron: Zelfevaluatie Ouders & Onderwijs, januari 2017).
Onderstaande figuur laat deze trend duidelijk zien. In 2014, het jaar van de invoering van passend onderwijs, maakten de 'knop 2'-vragen die over passend onderwijs gaan 40% uit van het totaal aantal vragen. In 2016 was dit afgenomen tot 21 procent.

Figuur 2.2 Gemiddeld aantal contacten knop 1 (Ouders & Onderwijs) en knop 2 (Passend onderwijs, per maand per jaar, telefonisch en e-mail

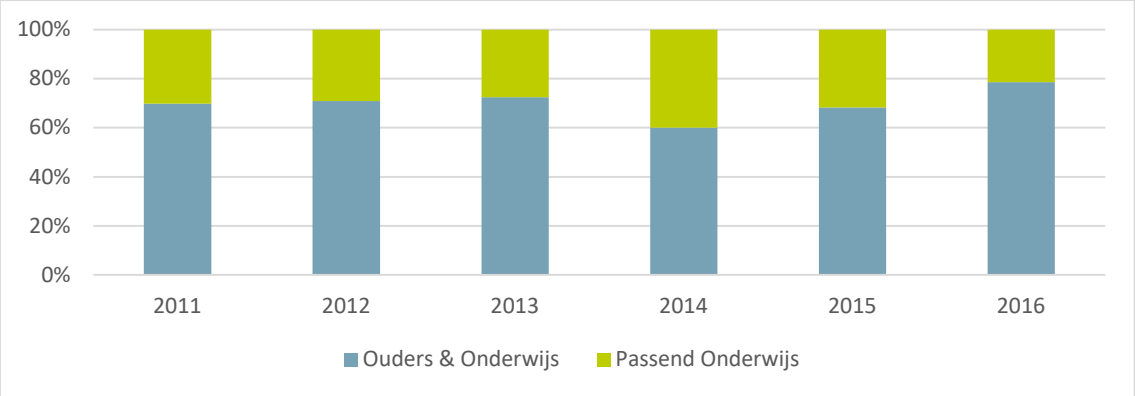

Bron: Ouders & Onderwijs

Sinds juli 2016 wordt in de telling geen onderscheid meer gemaakt tussen 'knop 1' en 'knop 2'.

De lengte van de telefoongesprekken is volgens de registratie van Ouders & Onderwijs toegenomen sinds medio 2016, toen het steunpunt passend onderwijs is overgenomen van Balans. Eind 2014 en begin 2015 duurden de gesprekken gemiddeld 11 à 12 minuten, in 2017 is de gemiddelde gespreksduur toegenomen tot 15 minuten. Volgens Ouders & Onderwijs is de verklaring hiervoor dat het aantal vragen over complexe situaties is toegenomen.

Bezoek website Ouders & Onderwijs
In 2015 is een digitale informatiebank in de vorm van www.oudersonderwijs.nl gestart: in 2015 gaat het om 180 informatiepagina's, dat aantal is in september 2017 toegenomen tot ruim 1.000 pagina's. In het eerste jaar waren er 24.411 bezoekers en 86.684 paginaweergaven (Bron: Activiteitenverslag 2015), het

[8] Met knop 2 wordt de doorschakeling binnen de 5010-telefoonlijn bedoeld als het gaat om vragen van ouders over passend onderwijs.

jaar daarop 132.873 bezoekers en 280.854 paginaweergaven (Bron: Subsidieaanvraag 2016). Het bezoek aan de website van Ouders & Onderwijs neemt toe. Hieronder presenteren we de gegevens over 2016.

Figuur 2.3 Aantal bezoekers www.OudersOnderwijs.nl*, 2016, per maand*

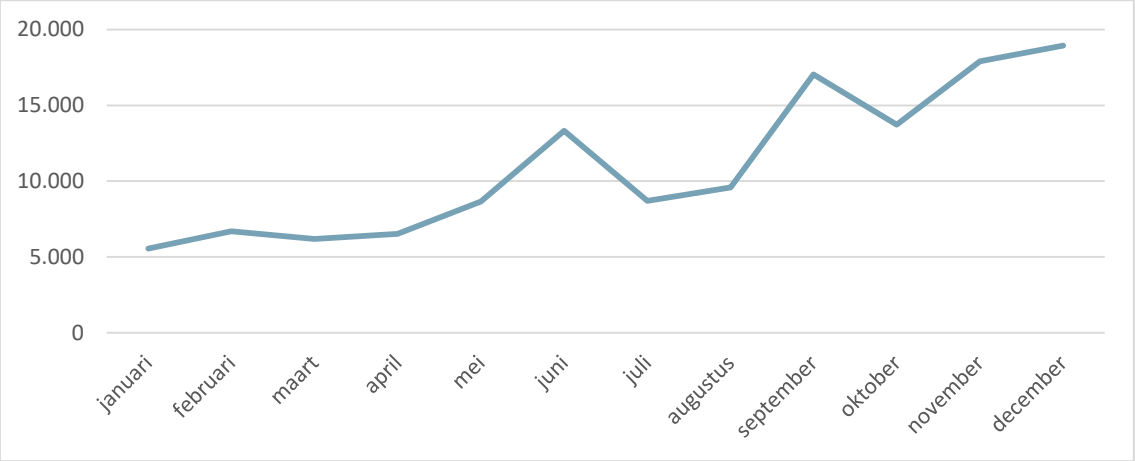

Bron: Ouders & Onderwijs

Het aantal maandelijkse bezoekers van de website is toegenomen van ruim 5.500 bezoekers tot bijna 19.000 bezoekers. Volgens nog niet gepubliceerde cijfers zet de stijging zich voort. In de eerste tien maanden van 2017 was het aantal bezoekers gemiddeld 27.000 per maand.

2.2 Bekendheid Ouders & Onderwijs

Documentenanalyse

Ouders & Onderwijs maakt gebruik van verschillende kanalen om ouders te bereiken:

Digitale nieuwsbrieven

Vanaf de start is er een nieuwsbrief voor ouders, de Update, met 1.210 abonnees in 2016. (Bron: Subsidieaanvraag 2015 en 2016). In september 2017 is het aantal abonnees gestegen tot 1.853 (Bron: Ouders & Onderwijs).

Einde 2015 wordt het Maandbericht bezorgd aan 90 abonnees, in 2016 ook aan 90 abonnees. Het maandbericht is bedoeld voor beleidsmedewerkers bij het rijksoverheid, raden en andere organisaties.

Netwerk medezeggenschap

In het najaar van 2016 heeft Ouders & Onderwijs een netwerk voor medezeggenschapsraden gelanceerd. ‘Einde 2016 – drie maanden na de lancering van het netwerk voor medezeggenschapsraden – hebben zich reeds 240 medezeggenschapsraden aangesloten.’ (Bron: Zelfevaluatie Ouders & Onderwijs, januari 2017).

Groepsgesprekken met ouders

Vanaf 2016 is er een nieuwe ontwikkeling gaande. Ouders & Onderwijs gaat groepen ouders actief opzoeken. ‘Door in een informeel format met ouders in gesprek te gaan over het onderwijs, empoweren we ouders en verlagen we de drempel om in zich voordoende situaties Ouders & Onderwijs te bellen, ook als men minder taalvaardig is.’ (Bron: Brief verzoek herziening subsidie 2016). De beoogde opbrengsten hiervan zijn drieledig: ‘De deelnemende ouders worden beter geïnformeerd (…) Daarnaast

bieden de gesprekken voor Ouders & Onderwijs zicht op de ervaringen en de voorkeuren van ouders (…) De uit de gesprekken voortkomende informatie wordt door Ouders & Onderwijs benut bij haar inbreng bij de onderwijssector en de overheid.' (Bron: Subsidieaanvraag 2017).
Met het gespreksformat 'Goed Gesprek!' biedt Ouders & Onderwijs een format voor deze gesprekken. De groepsgesprekken kunnen gaan over allerlei thema's waar ouders rond het onderwijs van hun kind tegen aanlopen.

Twitter, Facebook & LinkedIn
Ouders & Onderwijs telde op Twitter per eind 2015 ruim 1.200 volgers en eind 2016 2.700 volgers. De directeur had persoonlijk ruim 3.000 volgers in 2015 en 4.000 volgers in 2016. Op Facebook telt Ouders & Onderwijs eind 2015 ruim 1.400 'likes' en eind 2016 3.500 'likes'. (Bron: Activiteitenverslagen 2015 en 2016). In september 2017 is het aantal volgers op Twitter toegenomen tot 3.500; de directeur heeft 4.500 volgers. Op Facebook heeft Ouders & Onderwijs ruim 7.000 'likes'.

Enquête onder aselecte groep ouders

Ouders & Onderwijs geniet weinig bekendheid onder ouders, net zo min als andere ouderorganisaties binnen het onderwijs. Een online enquête onder 214 ouders van schoolgaande kinderen wijst uit dat 10% een ouderorganisatie zegt te kennen. Gevraagd naar namen van organisaties noemen drie ouders (1,5%) Ouders & Onderwijs en 8 ouders (4%) een andere organisatie. Van de andere organisaties kent één ouder (0,5%) de Reformatorische Ouder Vereniging (ROV) en twee ouders (1%) noemen BOinK, belangenvereniging van ouders in de kinderopvang. De andere ouders noemen geen landelijke of regionale oudervereniging, maar bijvoorbeeld de ouderraad van hun school of namen van scholen en schoolbesturen.

Enquête onder ouders met vragen aan Ouders & Onderwijs

De meeste ouders die per telefoon of e-mail vragen hebben gesteld aan Ouders & Onderwijs, zijn de organisatie op het spoor gekomen door te zoeken op het internet (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1 Hoe gehoord van Ouders & Onderwijs? (n=227)

	%
Gevonden op internet	57
Via sociale media (Twitter, Facebook)	8
Via school	5
Via andere ouders	4
Anders	26
Totaal	100

Sociale media spelen een bescheiden rol bij de naamsbekendheid, mond-tot-mond-reclame via school en andere ouders ook. De categorie 'anders' is aanzienlijk. Veel van deze ouders zijn met Ouders & Onderwijs in contact gekomen via andere instanties binnen het onderwijs, zoals andere ouderorganisaties, de Inspectie van het Onderwijs, Onderwijsconsulenten, leerplichtambtenaar en het ministerie van OCW.

Interviews

De meeste geïnterviewden denken dat een groot deel van de ouders in ons land Ouders & Onderwijs niet weet te vinden. Veel ouders weten volgens hen nog niet dat de organisatie bestaat. Ook merken sommige geïnterviewden dat ouders die weleens van de organisatie gehoord hebben, niet goed weten

wat Ouders & Onderwijs precies te bieden heeft. Hier wordt meestal direct bij opgemerkt dat het om een jonge organisatie gaat en landelijke bekendheid binnen enkele jaren niet realistisch is. Ouders zullen volgens de geïnterviewden makkelijker een organisatie vinden als het gaat om een urgente vraag en/of een specifieke doelgroep, bijvoorbeeld ouders binnen een bepaalde regio, op grond van denominatie of ouders van kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Ouders & Onderwijs zal hier met een zeer brede doelgroep, namelijk alle ouders van schoolgaande kinderen in Nederland, langer de tijd voor nodig hebben. Bovendien beschikt Ouders & Onderwijs volgens enkele geïnterviewden niet over de mogelijkheden in termen van capaciteit en/of budget om de bekendheid veel meer te vergroten.

2.3 Tevredenheid over informatie Ouders & Onderwijs

Enquête onder ouders met vragen aan Ouders & Onderwijs

Behalve de aantallen vragen die zijn voorgelegd aan Ouders & Onderwijs, is het een interessante vraag hoe het contact en de informatie door ouders wordt gewaardeerd. In de enquête onder de vragenstellers zijn vragen gesteld over:

- het contact: snelheid reactie, vriendelijke bejegening;
- deskundigheid van medewerkers van Ouders & Onderwijs.

Tevredenheid over het contact met Ouders & Onderwijs

De tevredenheid hebben we vastgesteld door middel van een enquête onder 227 ouders die in het jaar 2017 contact hebben gehad met Ouders & Onderwijs. Ruim de helft (56%) heeft telefonisch contact gehad met Ouders & Onderwijs, bijna evenveel ouders via e-mail (53%). Van de geënquêteerde ouders had 18% de website bezocht. N.B.: sommige ouders hebben dus zowel telefonisch contact als e-mail-contact gehad.

In figuur 2.4 geven we een overzicht van het aantal contacten. Een minderheid van de ouders heeft eenmalig contact met Ouders & Onderwijs. Anderzijds komt frequent contact (vaker dan 5 keer) ook niet vaak voor, behalve bij bezoek van de website (33%).

Figuur 2.4 Aantal contacten met Ouders & Onderwijs (n=227)

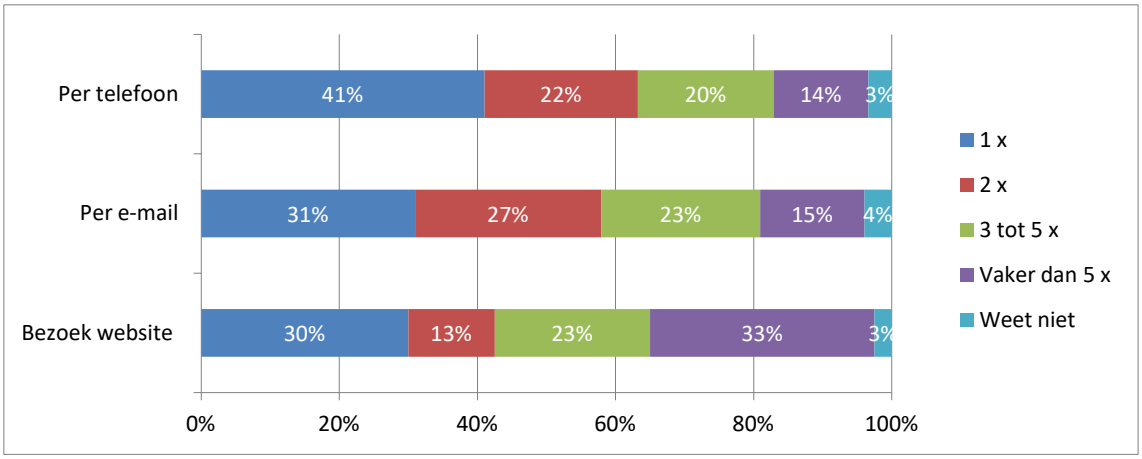

Tevredenheid over telefonisch contact

Over het telefonische contact met Ouders & Onderwijs zijn de bellende ouders over het algemeen heel tevreden.

Tabel 2.2 Oordeel over telefonisch contact met Ouders & Onderwijs (n=120; in percentages)

	(helemaal) mee eens	neutraal	(helemaal) niet mee eens
Telefonische bereikbaarheid is voldoende	61	14	26
Ouders & Onderwijs stond mij vriendelijk en correct te woord	94	4	2
Ouders & Onderwijs nam de tijd voor het gesprek	93	3	4
Ouders & Onderwijs toonde belangstelling voor mijn vraag	90	7	3
Ouders & Onderwijs begreep mijn vraag goed	91	3	6

De bejegening van de ouders wordt zeer gewaardeerd, bijna alle ouders vonden dat de adviseur van Ouders & Onderwijs vriendelijk was en de tijd nam voor het gesprek. Ook vinden ouders dat hun vragen goed worden begrepen. Alleen de bereikbaarheid zou beter kunnen, volgens een kwart van de ouders (26%).
Als toelichting gebruiken de bellers termen als ‘begripvol’, ‘belangstellend’ en ‘uiterst behulpzaam’. De meest uitgesproken kritiek geldt het begrip van de vraag. Zes procent van de respondenten vindt dat ze niet goed werden begrepen.

Tevredenheid over contact per e-mail
Ook over het contact per e-mail zijn de ouders over het algemeen tevreden.

Tabel 2.3 Oordeel over e-mailcontact met Ouders & Onderwijs (n=128; in percentages)

	(helemaal) mee eens	neutraal	(helemaal) niet mee eens
Ouders & Onderwijs reageerde snel op mijn vraag	77	14	9
Ouders & Onderwijs reageerde vriendelijk en correct	89	8	3
Ouders & Onderwijs toonde belangstelling voor mijn vraag	81	9	10
Ouders & Onderwijs begreep mijn vraag goed	73	16	11

Vooral het vriendelijk en correct reageren en belangstelling tonen voor de vraag wordt gewaardeerd. Enige verbetering is mogelijk wat betreft de reactiesnelheid op vragen per e-mail en het begrip van de vragen.

Tevredenheid over de website
De meerderheid van de ouders, die de website heeft bezocht (63%), heeft daar informatie ingewonnen over onderwerpen die te maken hebben met school en onderwijs, zoals schoolkeuze, medezeggenschap, veiligheid, passend onderwijs. Een minderheid (30%) heeft gezocht naar informatie specifiek over Ouders & Onderwijs. Het oordeel over de website is over het algemeen positief.

Tabel 2.4 Oordeel over website Ouders & Onderwijs (n=41; in percentages)

	(helemaal) mee eens	neutraal	(helemaal) niet mee eens
Informatie is *makkelijk* te vinden	61	28	11
Er is veel *nuttige* informatie te vinden	67	23	11
Gezochte informatie heb ik *gevonden*	46	28	26

De meeste ouders kunnen de gewenste informatie makkelijk vinden en beoordelen deze als nuttig. Het aantal ouders dat 'neutraal' oordeelt is hier wel groter dan bij contact per telefoon of e-mail. Ook al bevat de website veel informatie, het lukt iets minder dan de helft van de ouders om de informatie die ze zoeken te vinden.

Behoefte aan andere vormen van contact

De meerderheid van de ouders vindt dat de huidige mogelijkheden om contact te leggen met Ouders & Onderwijs voldoen (70%). Ze hebben geen behoefte aan andere vormen van contact. Sommige ouders zouden graag een persoonlijk gesprek voeren met een medewerker van Ouders & Onderwijs (17%), anderen hebben behoefte aan een groepsgesprek met andere ouders (9%) of chat-contact (6%).

Tevredenheid over deskundigheid Ouders & Onderwijs

In veel gevallen hadden ouders die Ouders & Onderwijs belden of mailden behoefte aan advies. Dit geldt voor 82% van de ouders. Gevraagd is naar de tevredenheid over dat advies.

Figuur 2.5 Tevredenheid over het advies van Ouders & Onderwijs (n=187)

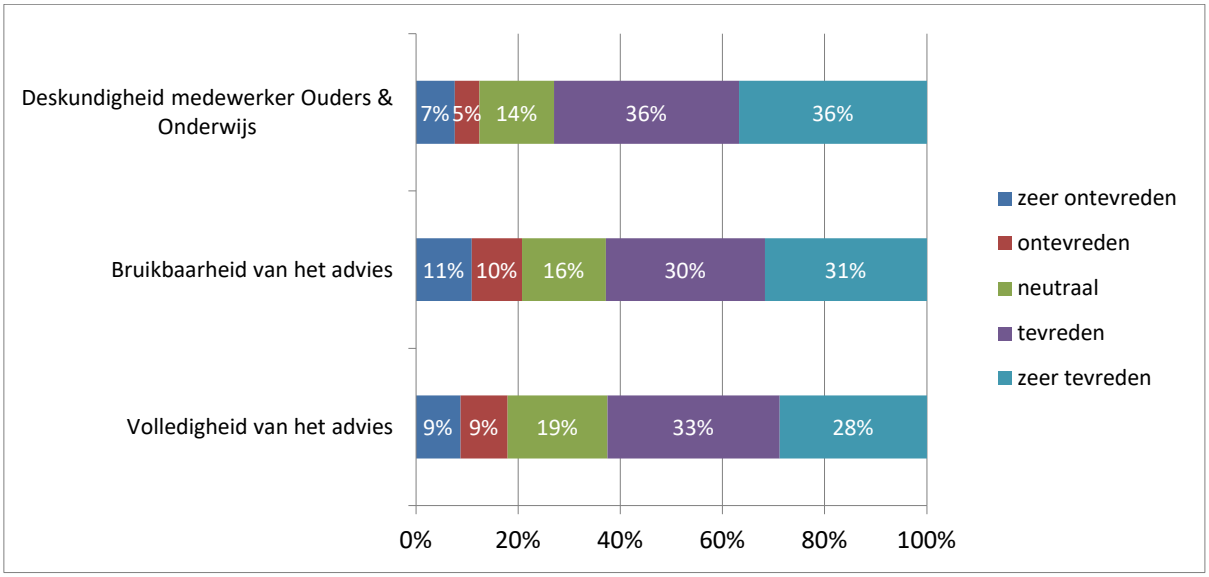

De meeste ouders zijn tevreden of zeer tevreden, zowel over de deskundigheid van de medewerker (72%), de bruikbaarheid van het advies (61%) als de volledigheid (61%).

Gevraagd naar een rapportcijfer voor het advies geven de ouders gemiddeld een 7,6. De meeste ouders (84%) zeggen dan ook dat ze Ouders & Onderwijs zouden aanbevelen aan vrienden en familie als ze vragen hebben over onderwijs. Veel ouders geven hierop een toelichting. Enkele citaten:

'Antwoorden waren duidelijk en verhelderend. Ik kon ermee aan de slag.'

'Dit was de enige bron waar wij, als ouders, redelijke en betrouwbare antwoorden kregen.'

'Met het advies dat ik kreeg van Ouders & Onderwijs had ik een sterker verhaal toen ik opmerkingen had over wel/niet toelaten van mijn kind op de school naar keuze.'

Sommige ouders vinden het ook prettig als Ouders & Onderwijs doorverwijst naar experts.
'Na uitleg van het probleem zijn wij verwezen naar de Onderwijsconsulenten, die werkelijk alles uit de kast halen om passend onderwijs te bewerkstelligen. (...)Waar wij als ouders reeds twee jaar voor vochten, werd pas door school serieus genomen na bemoeienis van de Onderwijsconsulenten. Chapeau!'

Over het telefonische contact zijn ouders doorgaans meer tevreden dan over het contact per e-mail. Van de bellers is 81% (zeer) tevreden over de deskundigheid van de medewerker van Ouders & Onderwijs en 69% (zeer) tevreden over de bruikbaarheid van het advies. Bij de e-mailers is dit respectievelijk 64% en 55%.

Kritiek is er ook. Van de vragenstellers is 12% niet tevreden over de deskundigheid, 21% over de bruikbaarheid van het advies en 18% over de volledigheid. Sommige respondenten hebben hun antwoord toegelicht. Daaruit is op te maken dat de kritiek veelal voortkomt uit verwachtingen die verder gaan dan hetgeen Ouders & Onderwijs vanuit haar rol kan waarmaken. Deze ouders hebben behoefte aan *meer* dan informatie en advies. Een kritische ouder:
'Het blijft bij beleefd inhoudelijk antwoorden. Geen suggesties gekregen hoe de situatie aan te pakken. Ook geen ondersteuning in de vorm van aanbieden om gezamenlijk op te trekken.'

Ook andere ouders zijn teleurgesteld dat de rol van Ouders & Onderwijs beperkt is tot het geven van informatie en adviezen.
'Naast advies was ik op zoek naar iemand die mij begeleidde om de volgende stappen te zetten. Nu was het vooral: u zou dit kunnen doen of dat....'

Desgevraagd erkent Ouders & Onderwijs dat ze niet alle ouders tevreden kunnen stellen. Een verklaring daarvoor is dat sommige ouders iets anders verwachten dan Ouders & Onderwijs kan bieden. Ook komt het voor dat vragenstellers teleurgesteld zijn als de adviseur aangeeft dat de bevoegdheid rond een bepaald thema bij de school ligt en de ouder op dat vlak geen invloed kan uitoefenen. Dit speelt bijvoorbeeld rond overgaan/zittenblijven of het schooladvies. .

Totaaloordeel van ouders over informatie en advies van Ouders & Onderwijs
Aan de ouders is gevraagd naar een totaaloordeel over de manier waarop Ouders & Onderwijs informatie en advies geeft.

Tabel 2.5 Hoe informeert en adviseert Ouders & Onderwijs ouders? (n=83)

	%
Voldoende	55
Onvoldoende	18
Geen mening/weet niet	27

Ouders zijn overwegend positief, maar een substantiële groep is kritisch. Gevraagd naar suggesties hoe Ouders & Onderwijs deze rol nog beter kan vervullen, zeggen veel ouders dat Ouders & Onderwijs moet werken aan haar naamsbekendheid. Enkele suggesties: '*Campagne voeren.' 'Een Postbus 51-spotje zou een goed idee zijn.' 'Folders, stukje in de krant, Facebook, tv.'*

Bezoek informatiepunt

Uit het bezoek aan het informatiepunt blijkt dat de lengte van de telefoongesprekken met ouders varieert (een gesprek van vijf minuten komt voor maar als een halfuur nodig is wordt die tijd ook genomen). Sommige vragen kunnen direct (met ja of nee) beantwoord worden, bijvoorbeeld of een financiële bijdrage voor een activiteit op school vrijwillig of verplicht is voor ouders. Als er meer nodig is bieden medewerkers van het informatiepunt een luisterend oor en wijzen ouders vervolgens de weg: welke stappen zijn nodig om tot een oplossing in de onderwijssituatie te komen? Indien nodig worden ouders verwezen naar instanties die zij kunnen bellen om hen verder te helpen, zoals de Onderwijsconsulenten.

Interviews

Ook in de interviews met stakeholders is gevraagd hoe men denkt over de kwaliteit van de informatie en adviezen van Ouders & Onderwijs, voor zover deze stakeholders daar een beeld van hebben.
Een deel van de geïnterviewden is van mening dat Ouders & Onderwijs over voldoende expertise beschikt om vragen van ouders te kunnen beantwoorden. Het gaat dan zowel om vragen van 'algemene aard' – over bijvoorbeeld de vrijwillige ouderbijdrage, toetsen en examenregelingen – als om meer complexe, specifieke vragen over onderwijs voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte.

Andere geïnterviewden zijn van mening dat Ouders & Onderwijs onvoldoende kennis, ervaring en/of capaciteit in huis heeft om complexe vragen van ouders te kunnen beantwoorden. Men doelt dan op vragen van ouders van kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte over onderwijs en zorg/passend onderwijs (complexe casuïstiek) en juridische kwesties. Sommige van hen wijzen erop dat het ook geen realistische verwachting zou zijn dergelijke vragen telefonisch of per e-mail vanachter het bureau te beantwoorden. Daarom dienen ouders die behoefte hebben aan specifieke deskundigheid of begeleiding volgens hen door Ouders & Onderwijs op het spoor moeten worden gezet van een organisatie die daarin is gespecialiseerd. Een enkele respondent denkt dat dit niet of niet altijd gebeurt, maar Ouders & Onderwijs geeft aan dat doorverwijzing wél plaatsvindt als ouders vragen hebben waarvoor specifieke expertise is vereist, bijvoorbeeld over ontwikkelingsproblemen.
Verder geeft Ouders & Onderwijs aan over voldoende deskundigheid te beschikken om ouders met vragen over (procedures) rond passend onderwijs op weg te helpen. Als extra ondersteuning gewenst is op school, zegt Ouders & Onderwijs waar dat zinvol is door te verwijzen naar organisaties die hierin een duidelijke rol kunnen spelen. Hierover zijn werkafspraken gemaakt, met name met de Onderwijs-consulenten, met Ieder(in) en met de Inspectie van het Onderwijs. Daarnaast is er doorgeleiding naar gespecialiseerde ouder/patiëntenorganisaties, zoals Ieder(In), Stichting Zorgeloos met Diabetes naar School en Per Saldo (vereniging voor mensen met een persoonsgebonden budget). Als ouders hulpvragen hebben met betrekking tot onderwijszorg-combinaties, verwijst Ouders & Onderwijs door naar de Onderwijszorgconsulenten.
Ouders & Onderwijs verwijst ook door naar de Stichting Onderwijsgeschillen, een onafhankelijke organisatie die de behandeling van o.a. geschillen organiseert. Ook kan Ouders & Onderwijs gebruik maken van contacten die zij heeft bij Verus en VOS/ABB, indien ouders en school er samen niet uitkomen. Indien alleen informatie nodig is over specifieke diagnoses geeft Ouders & Onderwijs aan ook in deze situaties door te verwijzen naar gespecialiseerde organisaties.

Een deel van de geïnterviewden geeft aan dat zij zelf ook naar Ouders & Onderwijs verwijzen als ouders bij hun organisatie aankloppen met algemene vragen over het onderwijs. In die gevallen werkt het netwerk efficiënt, vinden de betrokkenen. Door wederzijdse afstemming doet elke organisatie waarin deze is gespecialiseerd.

Enkele geïnterviewden betreuren dat de expertise van Balans niet via Ouders & Onderwijs wordt benut, sinds Balans niet meer door OCW wordt gesubsidieerd voor het beantwoorden van vragen van ouders. Dit betekent volgens deze geïnterviewden in de praktijk dat de opgebouwde expertise van specialisten en ervaringsdeskundige ouders op het terrein van dyslexie en ontwikkelingsproblematiek niet meer makkelijk toegankelijk is. Ouders & Onderwijs geeft aan twee zeer ervaren medewerkers van Balans te hebben overgenomen. Ook zegt Ouders & Onderwijs naar Balans door te verwijzen als informatie nodig is over bepaalde ontwikkelingsproblemen. Balans geeft echter aan dat zij niet of nauwelijks doorverwezen vragen ontvangt.

2.4 Samenvatting

Hieronder geven we antwoorden op de onderzoeksvragen, op basis van de bevindingen die in dit hoofdstuk zijn gepresenteerd.

Weten ouders Ouders & Onderwijs bij vragen te vinden?
In 2016 hebben gemiddeld 900 ouders per maand Ouders & Onderwijs bereikt met vragen, telefonisch (87%) of per e-mail (13%). Het aantal vragen ligt lager dan de aantallen vragen die vóór 2014 werden gesteld, toen 5010 viel onder de verantwoordelijk van de vier organisaties LOBO, NKO, Ouders & COO en VOO. Een duidelijke trend is moeilijk waarneembaar. Het aantal bezoeken van de website www.oudersonderwijs.nl is in 2016 flink toegenomen, van ruim 5.500 bezoekers per maand tot bijna 19.000 bezoekers. In 2017 neemt dit verder toe, het gemiddelde aantal bezoekers per maand is 27.000.

Verder is Ouders & Onderwijs actief op sociale media (Twitter, Facebook en LinkedIn), publiceert regelmatig nieuwsbrieven, heeft een netwerk medezeggenschap opgezet en organiseert groepsgesprekken met ouders. Desondanks is de bekendheid van Ouders & Onderwijs onder ouders nog niet groot, blijkens de in dit evaluatieonderzoek uitgevoerde enquête onder ouders van schoolgaande kinderen. Ouders komen vooral bij Ouders & Onderwijs terecht door te zoeken op internet. Veel minder via school, andere ouders of sociale media. In de interviews met vertegenwoordigers van landelijke en lokale organisaties werd de relatieve onbekendheid van Ouders & Onderwijs onder ouders ook gesignaleerd, maar ook opgemerkt dat het om een jonge organisatie gaat met een beperkt budget.

Voldoet de informatie/ondersteuning voor ouders aan de vraag/verwachtingen?
Over het contact met Ouders & Onderwijs zijn ouders over het algemeen heel tevreden. De ouders die 5010 hebben gebeld, vonden dat de adviseur van Ouders & Onderwijs vriendelijk was en de tijd nam voor het gesprek. Bij het contact per e-mail wordt vooral het vriendelijk en correct reageren en belangstelling tonen gewaardeerd. Naast telefoon en e-mail hebben sommige ouders behoefte aan een persoonlijk, face-to-face gesprek.

Wat betreft de adviezen die ouders krijgen van Ouders & Onderwijs: de meerderheid is daarover tevreden of zeer tevreden, zowel over de deskundigheid van de medewerker (72%), de bruikbaarheid van het advies (61%) als de volledigheid (61%). Een klein deel van de ouders vindt het jammer dat de nadruk ligt op informatie en advies. Ze hebben behoefte aan meer begeleiding bij het oplossen van hun problemen. Deze ouders hadden een andere inzet van Ouders & Onderwijs verwacht, meer in de vorm van intensievere begeleiding of bemiddeling. Deze vormen van ‘ondersteuning’ worden echter door andere, daarin gespecialiseerde organisaties en instanties geboden. Ouders & Onderwijs kiest er daarom voor ouders op het spoor van dergelijke organisaties te zetten. Het gaat met name om de

Onderwijsconsulenten en Ieder(in) voor onafhankelijk advies en begeleiding bij onderwijskwesties rond kinderen met een ziekte of beperking. In gevallen van geschillen tussen ouders en school verwijst Ouders & Onderwijs door naar gespecialiseerde organisaties die bemiddeling of geschilbeslechting bieden.

3 Verbinden en ondersteunen

In de motie Mohandis/Lucas werd verzocht de nieuwe centrale ouderorganisatie aan te laten sluiten bij lokale en regionale initiatieven die ouders reeds ontplooien. Ouders & Onderwijs heeft een budget voor financiële ondersteuning gekregen waar ouderinitiatieven op een laagdrempelige wijze gebruik van moeten kunnen maken (het faciliteitenbudget). We bespreken in dit hoofdstuk de activiteiten die Ouders & Onderwijs heeft ondernomen om organisaties met elkaar te verbinden in een netwerk (3.1) en we bespreken de financiële ondersteuning van ouderinitiatieven (3.2).

We geven hiermee antwoord op onderzoeksvraag 1b:

- *Sluit Ouders & Onderwijs aan bij (lokale) initiatieven die ouders reeds ontplooien?*

3.1 Verbinden

Documentenanalyse

Ouders & Onderwijs heeft de afgelopen jaren gewerkt aan de totstandkoming van een netwerk van ouderorganisaties en -groepen. In de jaarverslagen van Ouders & Onderwijs wordt een opsomming gegeven van activiteiten die ze onderneemt om ouderorganisaties en -groepen te faciliteren, zoals het informeren van groepen over de mogelijkheden die Ouders & Onderwijs kan bieden, waaronder ook ondersteuning in de vorm van het bekostigen van zaalhuur zodat ouders samen kunnen komen.

De groepen waarmee Ouders & Onderwijs in de afgelopen jaren een samenwerkingsrelatie heeft opgebouwd, deelt zij zelf in langs vijf dimensies (Bron: Zelfevaluatie, Ouders & Onderwijs, januari 2017):

1. “Landelijke organisaties op basis van denominatie. (…) Van deze categorie heeft Ouders & Onderwijs vooral contact met de Reformatorische Ouder Vereniging (ROV). Met Ouders van Waarde en de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) onderhoudt Ouders & Onderwijs geen structurele contacten.
2. Landelijke organisaties en groepen rond een specifiek ondersteuningsvraagstuk, tot deze categorie behoren een aantal patiënten-/gehandicaptenorganisaties en een aantal organisaties en groepen die actief zijn rond passend onderwijs en het recht op onderwijs. (…)
3. Landelijke organisaties en groepen rond een specifiek issue of een thema dat raakt aan het werkterrein van Ouders & Onderwijs: bijvoorbeeld Behoud Kleine Scholen of Voor Werkende Ouders.
4. Regionale ouderplatforms die actief zijn rond onderwijs voor kinderen met ondersteuningsvragen en de decentralisatie van de jeugdhulp. Een aantal van deze groepen vindt elkaar in of rond het Netwerk Ouderinitiatieven NWOI. (…)
5. Ouderinitiatieven rond scholen of van ouders die streven naar een specifieke school in een regio. (…)”

In het activiteitenverslag over 2016 wordt verder de site www.Delen.OudersOnderwijs.nl genoemd. Hierop kunnen ouders hun eigen ervaringen en kennis rondom een onderwerp delen. Het is de bedoeling dat de kennis en ervaringen worden ontsloten via een ‘ouderwiki’. Van deze site wordt tot nu toe weinig gebruik gemaakt. Ouders & Onderwijs geeft aan dat de benutting van de site nog in ontwikkeling is.

Interviews

Een deel van de geïnterviewden is positief over (de invulling van) de verbindende functie van Ouders & Onderwijs, voor zover zij daar zicht op hebben. Ouders & Onderwijs zoekt volgens hen voortdurend de verbinding met andere spelers in het ouderveld. Als positieve kenmerken worden genoemd: het nemen van initiatief, laagdrempeligheid, onderling vertrouwen en een open, constructieve houding. Deze respondenten waarderen het dat Ouders & Onderwijs een coördinerende rol inneemt in het ouderveld, zonder dat zij zichzelf daarbij op de voorgrond zet. Zo ontstaat er bij Ouders & Onderwijs een overzicht van het veld, hetgeen gunstig is voor de twee andere 'pijlers': het informeren van ouders en voor de rol van gesprekspartner van overheid en onderwijssector (zie ook het vorige hoofdstuk en hoofdstuk 4). Vertegenwoordigers van bestaande ouderinitiatieven zeggen te profiteren van de onderwijskennis die Ouders & Onderwijs door deze verbinding levert.

Een even groot deel van alle geïnterviewden is kritisch. Ouders & Onderwijs zou volgens hen proactiever kunnen zijn als het gaat om het verbinden van en met bestaande initiatieven. Het gaat hier om voormalig gesubsidieerde ouderorganisaties, maar ook om andere stakeholders, waaronder enkele organisaties op het gebied van passend onderwijs. Sommigen zijn van mening dat Ouders & Onderwijs weliswaar verbinding legt tussen en met lokale en regionale initiatieven, maar dat de verbinding met de ouderorganisaties verder dient te worden uitgebouwd. De reden dat sommige organisaties weinig of geen verbinding hebben met Ouders & Onderwijs is niet los te zien van het verleden. In de oprichtingsfase is een aantal ouderinitiatieven en organisaties teleurgesteld geraakt door de wijze waarop Ouders & Onderwijs vorm heeft gekregen. Dit ging onder meer gepaard met verlies van subsidie van bepaalde organisaties (Ouders van Waarde, de VOO en later ook Balans). De verhoudingen zijn sindsdien gespannen. *"Er zijn groepen waar ze zich niet zo makkelijk mee kan verbinden omdat deze moeite hadden met de komst van Ouders & Onderwijs en soms ook nog onderling."* Ook heeft er een WOB-procedure plaatsgevonden waarbij op grond van de Wet openbaarheid bestuur om informatie over de besteding van middelen door Ouders & Onderwijs is gevraagd. Verschillende ouderinitiatieven die deze procedure steunden, hebben geen optimale relatie met Ouders & Onderwijs.

Ten slotte zijn er nog respondenten die wel bekend zijn met de verbindende functie van Ouders & Onderwijs, maar er verder niet veel over kunnen zeggen. Deze respondenten geven aan op de hoogte te zijn maar geen beeld te hebben van de wijze en/of de mate van aansluiting bij bestaande ouderinitiatieven.

3.2 Ondersteuning ouderinitiatieven in de periode 2015-2017

Documentenanalyse

In de begroting van Ouders & Onderwijs is een budget gereserveerd voor het ondersteunen van lokale initiatieven. Dit faciliteitenbudget werd tot nu toe niet volledig benut. In de loop van 2015, 2016 en 2017 is het begrote bedrag steeds naar beneden bijgesteld, tot de helft of minder van het oorspronkelijk begrote bedrag. (Bron: Activiteitenplannen en herziene begrotingen 2015, 2016 en 2017).[9] Een overzicht van de begrotingen per 'pijler' van 2015, 2016 en 2017 volgt in hoofdstuk 6.
In het activiteitenverslag 2015 worden zeven activiteiten genoemd die financieel zijn ondersteund. Onder andere een symposium, ouderbijeenkomsten en het opzetten van een cursus.

[9] Een overzicht van de begrotingen per 'pijler' van 2015, 2016 en 2017 volgt in hoofdstuk 6.

In 2016 zijn er 30 verzoeken voor ondersteuning van initiatieven of activiteiten gehonoreerd met financiële middelen. Er is hiermee voldaan aan het doel om minstens 30 initiatieven te ondersteunen (Bron: Subsidieaanvraag 2016). Er is financiële facilitering geboden aan:

- Landelijke organisaties als Ouderkracht voor 't Kind, Netwerk Ouderinitiatieven Passend onderwijs en zorg (NWOI);
- Regionale/plaatselijke organisaties (zoals Ouderplatform Friesland, Ouderplatform 't Gooi, OCO Amsterdam);
- Verenigingen van ouders binnen een bepaalde denominatie (ROV);
- Ouderinitiatieven rond scholen of van ouders die streven naar een specifieke school in een regio (met name Vrije scholen).

Voorbeelden van activiteiten die zijn gesubsidieerd: faciliteren bijeenkomsten, professionalisering, ontwikkelen voorlichtingsmateriaal, promotiemateriaal en websites voor ouderorganisaties.

Naast financiële ondersteuning biedt Ouders & Onderwijs informatie en advies aan ouderorganisaties en oudergroepen. Indien dat relevant wordt geacht worden deze organisaties op deze manier ook met elkaar in contact gebracht (Bron: Subsidieaanvraag 2016).

Procedure aanvragen financiële middelen voor ouderinitiatieven
De ingediende verzoeken voor financiële ondersteuning voldeden aan de gestelde criteria en zijn in vrijwel alle gevallen gehonoreerd. Ouders & Onderwijs legt vaak in een gesprek de basis voor een verzoek dat daadwerkelijk kan worden gehonoreerd. Definitieve afwijzing van een verzoek is daarmee in de praktijk vrijwel niet aan de orde. Ouders & Onderwijs geeft aan dat ook in het geval van een eventuele afwijzing wordt geprobeerd met de indiener alsnog tot een verzoek te komen dat gehonoreerd kan worden.
"Verzoeken voor een bedrag groter dan €1.000 worden ter beslissing voorgelegd aan het bestuur van Ouders & Onderwijs. In de praktijk blijkt deze bepaling uit te werken als een stimulans om verzoeken beneden de grens van €1.000 te houden, zodat ze relatief snel kunnen worden afgehandeld, mede omdat de directeur vaak al de eerste contactpersoon is." Ouders & Onderwijs ziet dit als een onvoorzien neveneffect van de inrichting van het kader voor de facilitering (Bron: Zelfevaluatie Ouders & Onderwijs, januari 2017).

In de media is er kritiek geweest op de procedure rondom de verstrekking van de financiële middelen voor ouderinitiatieven. De criteria zouden te vaag zijn. Doordat bovendien de directie subsidies tot €1.000 mag verstrekken, zonder het bestuur te raadplegen, zou er onvoldoende controle zijn op de bestedingen. (Bron: De Correspondent).[10] Op deze kritiek is gereageerd door de staatssecretaris van OCW, die erop wijst dat de directeur over elke toekenning verantwoording aflegt aan het bestuur van Ouders & Onderwijs (Beantwoording Kamervragen over positie Ouders & Onderwijs, 2 september 2016).[11] De documenten met betrekking tot de procedure en bijbehorende criteria omtrent het faciliteitenbudget zijn te vinden op de website van Ouders & Onderwijs.[12] Zo staat er een aanvraagformulier voor financiële ondersteuning en het 'Kader voor de facilitering van ouderorganisaties en oudergroepen'. Daarin worden de voorwaarden van facilitering beschreven. Het

10 https://decorrespondent.nl/4689/de-belangrijkste-vertegenwoordiger-van-jouw-kind-houdt-kritische-ouders-buiten-de-deur/324483489-ace6072a
11 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/09/02/beantwoording-kamervragen-over-positie-ouders-en-onderwijs
12 https://www.oudersonderwijs.nl/over-ons/facilitering-oudergroepen

kader is van 2015.[13] In de slotbepaling wordt een evaluatie aangekondigd waarbij ook ervaringen van ouderorganisaties en initiatieven zullen worden betrokken om na te gaan of bijstelling voor het volgende jaar wenselijk is. Ouders & Onderwijs geeft aan dat deze evaluatie begin 2016 heeft plaatsgevonden. Op grond daarvan is geconcludeerd dat het wenselijk is om eerst meer ervaring met de facilitering op te doen; vooralsnog ziet men geen aanleiding om het kader bij te stellen.

Interviews

Enkele geïnterviewden hebben zelf (meerdere keren) gebruik gemaakt van het ondersteuningsbudget, bijvoorbeeld voor het organiseren van een bijeenkomst, de oprichting van een stichting, school of ouderplatform. Zij waren hier erg mee geholpen. De overige geïnterviewden die bekend zijn met de mogelijkheid van financiële ondersteuning denken verschillend over de criteria die daarbij worden gehanteerd: de één vindt ze voldoende helder, de ander geeft aan dat er verbetering mogelijk is als het gaat om objectiviteit en duidelijkheid van de criteria.

Sommige geïnterviewden zetten vraagtekens bij financiële ondersteuning door een landelijke ouderorganisatie. Ten eerste omdat er weinig gebruik wordt gemaakt van dit budget. Ten tweede wordt de vraag gesteld of deze functie niet conflicteert met de functie van gesprekspartner van de overheid. Volgens deze geïnterviewden stapt Ouders & Onderwijs teveel in de rol van belangenbehartiger zodra zij financiële middelen beschikbaar stelt aan ouderinitiatieven met een bepaald belang die daar een beroep op doen. Daarbij komt dat ondersteuning op lokaal niveau volgens enkele geïnterviewden ‘te lokaal’ en te incidenteel is.
Er zijn ook voorstanders van de ondersteuning van plaatselijke ouderorganisaties door Ouders & Onderwijs, door middel van een soort opstart-financiering: ‘*De betreffende gemeente kan daarna de financiering overnemen als een lokale ouderorganisatie zijn waarde bewezen heeft. Ouders & Onderwijs houdt in deze gevallen afstand’.* Dat zou dan wel meer moeten behelzen dan een kleine tegemoetkoming voor bijvoorbeeld voorlichtingsbijeenkomsten.

Eén van de geïnterviewden geeft dat aan initiatieven tot verbinding vaak starten in oudergroepen zelf, maar omdat het ontwikkelen en in stand houden van zo’n verbinding veel tijd en energie vraagt, is het voor ouders zelf (als vrijwilliger) moeilijk om dit voor langere tijd op te brengen. Hierin kan Ouders & Onderwijs een rol spelen door dergelijke initiatieven voor een wat langere periode te ondersteunen.
Een andere geïnterviewde is van mening dat met het faciliteitenbudget een regionale infrastructuur opgezet zou moeten worden, zodat een regionaal netwerk ontstaat en in stand gehouden kan worden. *‘Niet top down algemeen handelen maar bottom up gericht te werk gaan.’* Ouders & Onderwijs wijst er zelf op dat rond elk samenwerkingsverband ouders actief zijn in de medezeggenschap rond passend onderwijs in de ondersteuningsplanraden (OPR). Er is daarmee een regionale infrastructuur rond passend onderwijs met wettelijke bevoegdheden. Ouders & Onderwijs streeft ernaar een rol te vervullen in de informatievoorziening aan deze ouders. Vertegenwoordigers van OPR’en zijn benaderd in het kader van de vorming van het netwerk medezeggenschap. De participatie van OPR’en binnen dit netwerk is echter nog beperkt en dient volgens Ouders & Onderwijs te worden uitgebreid.
Tot slot wordt door sommigen nog geopperd dat het misschien beter zou zijn om ouderinitiatieven uitsluitend te ondersteunen met advies in plaats van met geld. Enkele geïnterviewden merken op dat Ouders & Onderwijs zelf ook nog zoekende is op dit gebied.

[13] https://www.oudersonderwijs.nl/oudersonderwijs/assets/File/Kader%20facilitering.pdf

3.3 Samenvatting

Op basis van het voorgaande geven we hieronder antwoord op de onderzoeksvraag:

Sluit Ouders & Onderwijs aan bij (lokale) initiatieven die ouders reeds ontplooien?
Ouders & Onderwijs heeft de afgelopen jaren gewerkt aan de totstandkoming van een netwerk van ouderorganisaties en oudergroepen. Er is een samenwerkingsrelatie opgebouwd met landelijke organisaties op basis van denominatie of rond een specifiek ondersteuningsvraagstuk of issue, regionale ouderplatforms en ouderinitiatieven.
Over het streven naar verbinding tussen en met ouderorganisaties zijn veel geïnterviewden positief. Zij typeren Ouders & Onderwijs als initiatiefrijk, laagdrempelig, vertrouwenwekkend en constructief. Anderen vinden dat Ouders & Onderwijs proactiever zou moeten zijn, zowel bij het verbinden van lokale en regionale initiatieven als van landelijke ouderorganisaties. Daarbij wordt opgemerkt dat sommige relaties bemoeilijkt zijn door de ontstaansgeschiedenis van Ouders & Onderwijs.

In de begroting van Ouders & Onderwijs is een budget gereserveerd voor het ondersteunen van lokale initiatieven. In 2015 en 2016 bleef het gereserveerde budget onderbenut, vervolgens is de begroting bijgesteld. Er is ondersteuning aangevraagd door landelijke organisaties, regionale/plaatselijke organisaties, verenigingen van ouders binnen een denominatie en ouderinitiatieven rond scholen of van ouders die streven naar een specifieke school in een regio.
De meeste verzoeken tot financiële ondersteuning betreffen een bedrag van minder dan €1.000. Deze verzoeken zijn door de directie worden afgehandeld en achteraf verantwoord aan het bestuur. Over verzoeken om grotere bedragen neemt het bestuur een beslissing.

Geïnterviewden denken verschillend over de wenselijkheid van financiële ondersteuning door Ouders & Onderwijs. Sommigen zijn hierover enthousiast, anderen vinden dat deze functie conflicteert met de functie van gesprekspartner van de overheid. Een ander punt van kritiek is dat de ondersteuning te lokaal en te versnipperd is. Ouders & Onderwijs geeft aan dat zij niet alleen lokale maar ook landelijke organisaties ondersteunt. Tot slot zijn sommige respondenten van mening dat Ouders & Onderwijs juist een grotere rol zou kunnen vervullen bij het faciliteren van ouderorganisaties op lokaal of regionaal niveau. Dit zou kunnen door middel van een opstart-financiering, waarna lokale partijen zorgen voor structurele financiering.

4 Gesprekspartner overheid en onderwijssector

Ouders & Onderwijs heeft naast de hiervoor besproken functies (informeren/adviseren van ouders en verbinden/ondersteunen van ouderinitiatieven) ook de rol van gesprekspartner van de overheid en de onderwijssector. In dit hoofdstuk beschrijven we de huidige positie van Ouders & Onderwijs in relatie tot deze functie (4.1) het vertegenwoordigen van *alle* ouders (4.2) en welke rol zij in het systeem van checks and balances vervult (4.3).

We geven hiermee antwoord op onderzoeksvragen 1c en 1d:

- *Is de positie van Ouders & Onderwijs dusdanig ontwikkeld dat zij als gesprekspartner van zowel de onderwijssector als de overheid functioneert? (vertegenwoordiging voltallig ouderveld)*
- *Vervult Ouders & Onderwijs een duidelijke rol binnen het systeem van checks and balances?*

4.1 Gesprekspartner van overheid en onderwijssector

Documentenanalyse

Ouders & Onderwijs streeft er in gesprekken met de overheid en de onderwijssector naar een spreekbuis te zijn van alle ouders. Ouders & Onderwijs brengt ervaringen en voorkeuren van ouders in kaart en geeft deze door aan andere instanties. Ze verzamelt informatie en verstrekt informatie. De stijl van Ouders & Onderwijs is niet die van de actievoerder. Als reden hiervoor geeft Ouders & Onderwijs dat de Nederlandse ouders een gevarieerd publiek vormen. Om alle ouders te kunnen vertegenwoordigen is Ouders & Onderwijs terughoudend om één standpunt in te nemen als dat geen recht doet aan de variëteit van meningen onder ouders. Zo schrijft de organisatie: “Ouders & Onderwijs is erop gericht de diversiteit van de voorkeuren en ervaringen van ouders in haar inbreng tot zijn recht te laten komen. We komen niet ten koste van die diversiteit met standpunten die wellicht worden ondersteund door een meerderheid of die als een grootste gemene deler zouden kunnen worden geformuleerd. Afgewogen en volledige informatie bieden ten behoeve van breed effectief beleid is belangrijker dan zelf een oordeel vellen. Informeren gaat voor Ouders & Onderwijs voor op actievoeren” (Bron: Zelfevaluatie Ouders & Onderwijs, januari 2017).

Om ouders goed te kunnen vertegenwoordigen investeert Ouders & Onderwijs in het opbouwen van een netwerk. Er is frequent contact met medewerkers van OCW en incidenteel ook met Kamerleden Ouders & Onderwijs is vertegenwoordigd in de Adviesraad Stichting Leerkracht, Bestuurlijk Overleg Passend Onderwijs, Beweging tegen Kindermishandeling, Adviesraad Schoollleidersregister PO en vele andere structurele en ad-hocoverleggen. In 2016 is het samenwerkingsverband LANSbrekers gestart. Dit staat voor Leerlingen Allemaal Naar School en is gericht op het voorkomen en terugdringen van thuiszitten. Ouders & Onderwijs is oprichtend partner van LANSbrekers, andere partners zijn LECSO van de PO-Raad, Ingrado, Gedragswerk, Onderwijsconsulenten, LBBO, en het NCJ. Ouders & Onderwijs wijst ook op de vele nieuwsberichten en blogs van medewerkers van Ouders & Onderwijs rond passend onderwijs op www.OudersOnderwijs.nl.

Ouders & Onderwijs biedt informatie over de ervaringen van ouders aan o.a. het ministerie van OCW, de Inspectie van het Onderwijs, de onderwijsraden en de Tweede Kamer. “De uitoefening van invloed op Kamerleden vanuit Ouders & Onderwijs begint steeds met een brief op basis van de ervaringen, signalen en voorkeuren van ouders die aan alle fracties wordt bezorgd. Ouders & Onderwijs representeert alle ouders, en dient dus met alle partijen gelijk samen te werken. Waar relevant en waar praktisch mogelijk

worden brieven aan de Kamer met een zo breed mogelijke kring aan organisaties voorbereid" (Bron: Zelfevaluatie Ouders & Onderwijs, januari 2017). Ook inbreng vanuit het netwerk medezeggenschap (zie paragraaf 2.2) wordt benut in overleg met de onderwijssector en de overheid.

Om de rol als informatievoorziener richting overheid goed te kunnen vervullen, streeft Ouders & Onderwijs ernaar informatie te verzamelen bij een representatieve groep ouders.
De Vaste Commissie voor OCW in de Tweede Kamer vroeg Ouders & Onderwijs waar mogelijk de getallen van geraadpleegde ouders en de kwantitatieve verdeling van uiteenlopende ervaringen en voorkeuren onder ouders in beeld te brengen. 'Ouders & Onderwijs werkt aan dit laatste door inbreng, waar mogelijk, te onderbouwen met representatieve enquêtes en door, daar waar we de Kamer informeren over bij het Informatiepunt binnenkomende signalen en casus, deze van getalsverhoudingen te voorzien' (Bron: Activiteitenverslag 2016).

In 2017 heeft Ouders & Onderwijs de 'Staat van de ouder 2017' gepubliceerd. Hierin wordt een beeld gegeven van de mening van ouders over zes thema's: 1. Relatie van ouders met de school, 2. Ouderbijdrage, 3. Schooltijden en vakanties, 4. Privacy en veiligheid, 5. Pesten en kansenongelijkheid, 6. Medezeggenschap. In het slothoofdstuk worden de samenwerking tussen ouders en school en de behoeften van ouders in dat verband in kaart gebracht. Het rapport is gebaseerd op een enquête onder ruim 1.000 ouders en groepsgesprekken met ruim 300 ouders.

Het overleg met overheid en onderwijssector vindt vaak mondeling plaats (in overleggen, tijdens bijeenkomsten of telefonisch) en rond allerlei thema's, zoals passend onderwijs en vele daarmee samenhangende thema's, schooladvies en eindtoets, privacy en bescherming van leerlinggegevens, medezeggenschap, rekentoets, krimp en sluiting en fusie van scholen, ouderbijdragen en ontwikkeling kindcentra. Enkele recente voorbeelden van de informatievoorziening naar overheid en onderwijssector toe zijn:

- Regelmatig gehouden peilingen onder respondenten van het digitale ouderpanel dat samen met Opvoeden.nl is ontwikkeld (bijvoorbeeld naar passend onderwijs en naar onderwijs over diversiteit seksualiteit).
- Op 17 november 2016 zijn de resultaten van de Verdiepingsfase Onderwijs2032 gepresenteerd aan de staatssecretaris van OCW. Deze resultaten omvatten onder meer een peiling onder ouders, die door 2.490 ouders volledig is ingevuld. De aan de ondervraagden voorgelegde vragenlijst is door Ouders & Onderwijs voorbereid in samenwerking met bureau Onderwijs2032 en LAKS. In de maand september 2016 zijn vanuit Ouders & Onderwijs 12 groepsgesprekken met ouders gevoerd over Onderwijs 2032.

Aan de Tweede Kamer wordt regelmatig informatie verstrekt over meningen en ervaringen van ouders. Enkele recente voorbeelden:

- In oktober 2017 is een notitie over de ervaringen met de lumpsumsystematiek en mogelijkheden tot verbetering daarvan aan de Tweede Kamer bezorgd.
- Ouders & Onderwijs monitort de ervaringen van ouders rondom het schooladvies, plaatsing, eindtoets en aanmelding. In 2016 is op vier momenten in brieven aan de Tweede Kamer bericht over de ervaringen van ouders rond het schooladvies en de eindtoets en in het bijzonder de uitwerking daarvan op de kansen die kinderen in het onderwijs worden geboden;
- Op 8 december 2016 is ten behoeve van de Vaste Commissie voor OCW in de Tweede Kamer een gesprek georganiseerd met een tiental ouders van niet-Nederlandse afkomst over hoe verschillen in

cultuur en geloof uitwerken op school en over hoe ouders aankijken tegen hun eigen verantwoordelijkheid en die van school in dit verband;
- Ouders & Onderwijs deed onderzoek naar de toepassing van ouderbijdragen voor iPad's en andere digitale leermiddelen. Met de Inspectie is overleg gestart over duidelijkere informatie aan scholen en ouders over de geldende regels. Deze informatie is begin 2017 gepubliceerd;
- De Tweede Kamer debatteert halfjaarlijks over Passend Onderwijs. Voorafgaand aan elk van deze debatten heeft Ouders & Onderwijs samen met andere organisaties en groepen aan de Kamer brieven met inbreng bezorgd (Bron: Subsidieaanvraag 2016).

Enkele keren heeft Ouders & Onderwijs aandacht gevraagd voor specifieke wetsvoorstellen:
- Ouders & Onderwijs heeft bij de Tweede Kamer steeds aandacht gevraagd voor de wettelijke vastlegging van overeenstemming met ouders over het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief bij passend onderwijs. Dit wetsvoorstel is aangenomen.
- Aan de Tweede Kamer is, samen met andere ouderorganisaties, ook een brief bezorgd in de aanloop naar een debat over het toelatingsrecht in het mbo. Ook dit wetsvoorstel is aangenomen (Bron: Subsidieaanvraag 2016).

Ouders & Onderwijs noemt zelf hierbij nog de voorstellen voor een instemmingsrecht van de MR op hoofdlijnen van de schoolbegroting en bij fusies.

Interviews

In het kader van de evaluatie is tijdens de interviews gevraagd naar de ervaringen met Ouders & Onderwijs als gesprekspartner van overheid en onderwijssector. Veel partijen die samenwerken met Ouders & Onderwijs vinden dat de organisatie inmiddels voldoende in positie is om de rol van gesprekspartner van overheid en onderwijssector goed te vervullen. De organisatie weet volgens hen wat er speelt en werkt goed samen met ouders, ouderinitiatieven en andere organisaties. De directeur van Ouders & Onderwijs is een goede netwerker en vaak aanwezig op allerlei bijeenkomsten. Ouders & Onderwijs heeft korte lijnen met de besturenorganisaties en sectorraden en ook op Europees niveau, bij de federatie van Europese ouderorganisaties. De sectorraden geven aan dat zij steeds meer merken van de invloed van Ouders & Onderwijs in de overlegkamers: *'Ze zijn steeds zichtbaarder en hoorbaarder in overleg, met de sectorraden, de VNG en het ministerie van OCW. Ze leveren een actieve bijdrage aan actuele thema's vanuit het perspectief van de ouder. Een voorbeeld betreft de gevolgen van krimp voor het onderwijs. Dat doen ze op een constructieve manier, niet met het vingertje.'*

Geïnterviewden geven ook aan dat Ouders & Onderwijs door de informatiefunctie die zij met de 5010-lijn vervult, goed weet waar ouders in de dagelijkse onderwijspraktijk tegenaan lopen. Verder doet Ouders & Onderwijs nader onderzoek naar bepaalde onderwerpen door peilingen te houden onder het ouderpanel. Daarnaast haalt Ouders & Onderwijs informatie op bij verschillende (samenwerkings)partners. Dat betekent dat zij niet alleen zelf, vanachter het bureau, informatie verzamelt, maar waar mogelijk de samenwerking zoekt met partijen waar de specifieke expertise zich bevindt. Een kleine ouderorganisatie zegt hierover: '*Ouders & Onderwijs heeft de kracht om de overheid en de onderwijssector attent te maken op zaken die spelen in het ouderveld. Ook vragen zij andere organisaties om input als er bijvoorbeeld een brief naar de Tweede Kamer gaat. Andere, kleinere organisaties hebben Ouders & Onderwijs nodig om aan tafel te komen bij invloedrijke partijen. Voor kleine organisaties kan het lastig zijn om hun stem te laten horen. Ouders & Onderwijs realiseert zich dat en weet exact waar het over gaat.'*

Sommige geïnterviewden geven aan dat de rol van gesprekspartner nog in ontwikkeling is. *'Het is zoeken naar een lijn waarin je geen spreekpop bent van belangenorganisaties, maar ook geen doorgeefluik richting overheid en onderwijssector. Dit doet Ouders & Onderwijs wel steeds beter, bijvoorbeeld door het oprichten van een ouderpanel. Ook het maandbericht is hierbij van belang.'*
Deze geïnterviewden vinden dat Ouders & Onderwijs op de goede weg is, maar zien nog mogelijkheden voor verbetering. Er is volgens hen nog meer tijd nodig om tot een groter bereik van ouders en thema's te komen. Dat geldt vooral als Ouders & Onderwijs zich niet beperkt tot primair en voortgezet onderwijs – zoals de situatie was ten tijde van de vier voormalig gesubsidieerde ouderorganisaties – maar het werkterrein steviger uitbreidt naar het mbo: *'Je zou verwachten dat een ouderorganisatie zich actiever opstelt naar een organisatie als de MBO-Raad, wanneer er echt ouderbelangen zijn om te behartigen. Dat helpt de MBO-Raad ook, nu komen bijvoorbeeld klachten van ouders nog uit allerlei hoeken.'*

Veel samenwerkingspartners waarderen de constructieve opstelling van Ouders & Onderwijs. Als gesprekspartner heeft Ouders & Onderwijs het eerste jaar vooral geluisterd, voor een nieuwkomer is die bescheiden opstelling een verstandige strategie. Ouders & Onderwijs staat volgens hen open voor samenwerking met alle partijen, zonder zich op te dringen: '*Kenmerkend is hun uitgestoken hand.*' Op de barricaden klimmen zou volgens deze respondenten averechts werken of in ieder geval niet meer opleveren dan wat Ouders & Onderwijs op de huidige manier, met oog voor ieders belang, bereikt: *'Ze geven bij een conflict niet op voorhand de ouders gelijk, maar hebben oog voor de belangen van zowel de ouders als de school.'*

Er zijn ook stakeholders, zowel belangenorganisaties van ouders als overlegpartners binnen de sector, die de opstelling van Ouders & Onderwijs te passief of te 'soft' vinden. Zij zien dat Ouders & Onderwijs geen duidelijke standpunten inneemt. Een verklaring hiervoor zou volgens hen kunnen liggen in angst voor verwijdering van bepaalde organisaties zoals de sectorraden en vakbonden of de subsidierelatie met de overheid. Eén respondent laat zich als volgt hierover uit: *'Ouders & Onderwijs moet ferme standpunten innemen en ergens écht iets van vinden. Het oneens zijn met hoe de zaken nu geregeld zijn is niet erg, daar komt juist ontwikkeling uit voort. Hun boodschap klopt wel, maar gaat het verschil niet maken.'*

Enquête onder ouders die Ouders & Onderwijs hebben geraadpleegd

In de enquête onder ouders die Ouders & Onderwijs hebben benaderd met vragen, is ook gevraagd of Ouders & Onderwijs een rol zou moeten hebben als gesprekspartner voor de overheid en de onderwijssector. Twee derde van de respondenten (67%) vindt dat dit wenselijk is. Het is echter lastig voor veel ouders om te beoordelen hoe Ouders & Onderwijs die rol vervult. Een derde van de ouders die deze rol wenselijk vindt, kan antwoord op deze vraag geven.

Tabel 4.1 Hoe vervult Ouders & Onderwijs zijn rol als gesprekspartner van overheid en onderwijssector? (n=42)

	%
Voldoende	45
Onvoldoende	26
Geen mening/weet niet	29

Bijna de helft is positief, een kwart vindt dat Ouders & Onderwijs dit onvoldoende doet. Wat kan er beter? Op de eerste plaats overleg voeren met relevante partijen:
- *'Overleg met ministerie, woordvoerders, Jeugd GGZ, lokale overheden, Per Saldo etc.'*

- *'Ik vind het wel van belang dat onderwijs en politiek Den Haag op de hoogte zijn van de visie van ouders. Onderwijs is maatwerk en staat en/of valt met een goede samenwerking tussen ouders en school.'*
Een belangrijke kanttekening hierbij: respondenten zijn niet volledig op de hoogte van het overleg dat Ouders & Onderwijs voert. Met de genoemde partijen wordt regelmatig overleg gevoerd.

Volgens een aantal ouders is het wenselijk dat Ouders & Onderwijs contacten op landelijk niveau benut om problemen op school op te lossen: *'Momenteel zijn ouders overgeleverd aan de grillen van de schoolleiding. Deze zijn vaak niet voldoende op de hoogte van landelijke regels en richtlijnen. Ouders & Onderwijs kan veel voorkomende problemen landelijk aankaarten, zodat er landelijk een oplossing komt.'*
Ouders & Onderwijs geeft zelf aan hier actief mee bezig te zijn door middel van de vele overleggen met OCW en de onderwijswereld, ook in de context van de samenwerking met hen in de LANSbrekers.

4.2 Voor alle ouders?

Interviews

Ouders & Onderwijs heeft de ambitie om *alle* ouders te vertegenwoordigen. De sectorraden hadden, net als het ministerie van OCW, behoefte aan één overlegpartner omdat verschillende organisaties vaak niet tot een gezamenlijke koers kwamen. Verschillende geïnterviewden vinden de centrale functie die Ouders & Onderwijs heeft gekregen een verbetering. Volgens hen is er ook geen andere weg om dit te organiseren: *'Ouders & Onderwijs vervult hier een regisseursfunctie en haalt het geluid van ouders op. Ouders & Onderwijs let er op dat ze alle ouders vertegenwoordigen en dat er geen strijd om deelbelangen ontstaat.'*

Andere respondenten geven aan dat het voor de overheid en onderwijssector wellicht makkelijker is om met één partij te praten, maar dat dit geen recht doet aan de bestaande pluriformiteit als het gaat om denominatie of specifieke belangen van ouders van kinderen met een ondersteuningsbehoefte. Het is volgens hen onmogelijk voor één organisatie om alle ouders op alle thema's te vertegenwoordigen. Deze geïnterviewden hebben de indruk dat Ouders & Onderwijs van de overheid een 'overkoepelende rol' heeft gekregen. Dit is volgens hen niet in het belang van ouders en ook niet van de overheid of de onderwijssector. Alleen een constructie waarin de inbreng van alle specifieke ouderorganisaties gewaarborgd is op basis van gelijkwaardigheid zou dit belang volgens hen kunnen dienen: '*Als je als ouderorganisatie om wat voor reden dan ook geen verbinding hebt met Ouders & Onderwijs, dan kom je niet bij OCW of bij de onderwijssectoren aan tafel. De kennis en ervaring van ouders, ook van kritische ouders zou veel meer bottom-up gebruikt moeten worden.'*
Dat betekent op zijn minst dat Ouders & Onderwijs de verbindingen dient te leggen met alle relevante ouderorganisaties en dat er op specifieke thema's een specialist uit het veld geconsulteerd wordt en meegaat naar overleg. Ouders & Onderwijs fungeert dan als spil in het netwerk van ouderorganisaties. Ouders & Onderwijs wijst erop dat zij niet de enige organisatie is die ouders vertegenwoordigt. Op het brede terrein van passend onderwijs en de verbinding met jeugdhulp werken ze samen met met Ieder(in), als collectieve belangenbehartiger van diverse lid-organisaties. In veel gevallen zitten ze ook samen aan de overlegtafel met sector en overheid. Daardoor is de inbreng van veel specifieke organisaties gewaarborgd.

Enkele andere respondenten geven aan dat Ouders & Onderwijs mede door haar goede samenwerking met gespecialiseerde organisaties (zoals Ieder(in), Stichting Zorgeloos met Diabetes naar School en Onderwijsconsulenten) de overheid goed kan infomeren. Dat niet alle organisaties makkelijk samenwerken met Ouders & Onderwijs heeft ook, zoals eerder aangegeven, te maken met de ontstaansgeschiedenis en vormgeving van Ouders & Onderwijs en later de WOB-procedure.

4.3 Checks and balances

In de motie Mohandis/Lucas staat dat de centrale ouderorganisatie een belangrijke rol heeft in het systeem van checks and balances. Ervan uitgaande dat met dit systeem het geheel van controlemechanismen die zorgen voor evenwicht tussen verschillende machten wordt bedoeld, is het een van de functies van Ouders & Onderwijs om het evenwicht te helpen bewaken. Dit is mogelijk indien zij een goed beeld heeft van het gehele ouder- en onderwijsveld, zodat zij input heeft voor haar rol bij controle en evaluatie van beleidsbeslissingen. Daarbij moet zij ook in staat zijn signalen goed over te brengen naar overheid en onderwijssector, door hen te informeren maar ook door bijvoorbeeld tegenwicht te bieden.

Documentenanalyse

Ouders & Onderwijs merkt dat ze in toenemende mate geraadpleegd wordt als de stem van ouders. Er is steeds meer gelegenheid om inbreng te bieden bij overheidsorganisaties, in de onderwijssector, bij de Tweede Kamer en via de media. Sinds 2016 signaleert Ouders & Onderwijs dat haar groeiende positie de totstandkoming van samenwerkingsrelaties versterkt. (Bron: Zelfevaluatie Ouders & Onderwijs, januari 2017).
Niet iedereen deelt die mening. In een artikel in de Correspondent wordt betoogd dat Ouders & Onderwijs niet de stem van de ouders vertolkt.[14] Het argument is dat OCW zelf Ouders & Onderwijs als enige vertegenwoordiger van ouders heeft aangewezen en de organisatie daarvoor subsidieert.
Verder wordt in dit artikel gesteld dat er sprake is van rollenverstrengeling omdat de partij ouders namens het ministerie voorlicht over wet- en regelgeving en tevens de belangen moet behartigen van ouders en optreedt als een fonds dat geld mag uitdelen aan ouderorganisaties voor niet-structurele kosten. Deze functies zouden niet te verenigen zijn, omdat een organisatie daarmee teveel macht krijgt. Ouders & Onderwijs brengt hier tegenin dat ze haar werk doet in opdracht van de Tweede Kamer, niet in opdracht van OCW (zie ook de brief aan de Tweede Kamer van 2 september 2016)[15].

Interviews

Een aantal geïnterviewden vindt dat Ouders & Onderwijs geen duidelijke rol in het systeem van checks and balances vervult. Sommige ouderorganisaties vinden dat Ouders & Onderwijs deze functie ook niet behoort te hebben. Zij zijn van mening dat de overheid op deze manier de eigen inspraak organiseert, terwijl zij de ouders zelf zou moeten laten kiezen wie hen vertegenwoordigt aan de overlegtafels.
Ouders & Onderwijs kan door de manier waarop zij nu gepositioneerd en georganiseerd is niet de rol in het systeem van checks and balances vervullen, is de redenering. Enkele citaten: *'Er is een gebrek aan kritisch vermogen en een zelfstandige opstelling die nodig zijn voor een gezonde 'checks and balances' en daar gaan op de langere termijn problemen door ontstaan.'* En een vertegenwoordiger van een landelijke organisatie: *'Ouders & Onderwijs opereert te geïsoleerd en vraagt ons niet wat aan de orde*

[14] https://decorrespondent.nl/4689/de-belangrijkste-vertegenwoordiger-van-jouw-kind-houdt-kritische-ouders-buiten-de-deur/324483489-ace6072a

[15] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/09/02/beantwoording-kamervragen-over-positie-ouders-en-onderwijs

moet worden gesteld. Op deze manier kunnen zij geen duidelijke rol in het systeem van checks and balances vervullen.' Blijkbaar is de manier waarop Ouders & Onderwijs input verzamelt, door onderzoek onder ouders, panels en op basis van gestelde vragen aan het informatiepunt, (nog) niet voor iedereen voldoende.
Dit is niet alleen de mening van organisaties die sinds de komst van Ouders & Onderwijs hun subsidie en positie in overleg met OCW en de onderwijssector hebben verloren, maar ook andere partijen die Ouders & Onderwijs (nog) niet stevig of deskundig genoeg vinden. *'De sectorraden en vakbonden staan sterk en de balans slaat door naar het onderwijsveld in kracht en gewicht.'*
Door andere geïnterviewden wordt dit tegengesproken. Zij waarderen het dat Ouders & Onderwijs zich niet opstelt als opponent, maar de verbinding zoekt. Ze zijn daardoor wellicht minder zichtbaar dan een organisatie die de 'barricaden op gaat', maar zijn door hun meer diplomatieke opstelling minstens zo effectief.

4.4 Samenvatting

Hieronder geven we antwoorden op de onderzoeksvragen, op basis van de bevindingen die in dit hoofdstuk zijn gepresenteerd.

Is de positie van Ouders & Onderwijs dusdanig ontwikkeld dat zij als gesprekspartner van zowel de onderwijssector als de overheid functioneert? (vertegenwoordiging voltallig ouderveld)
Ouders & Onderwijs streeft ernaar *alle* ouders te vertegenwoordigen. Daardoor is Ouders & Onderwijs terughoudend om één standpunt in te nemen als dat geen recht doet aan de variëteit van meningen onder ouders. Ouders & Onderwijs biedt informatie aan o.a. de Tweede Kamer, de Inspectie van het Onderwijs en de onderwijsraden. Om deze rol te kunnen vervullen, streeft Ouders & Onderwijs ernaar informatie te verzamelen bij een representatieve groep ouders. Er wordt gewerkt met enquêtes, zoals het digitale ouderpanel, en groepsgesprekken.
Veel samenwerkingspartners van Ouders & Onderwijs vinden dat de organisatie inmiddels voldoende in positie is om de rol van gesprekspartner van overheid en onderwijssector goed te vervullen. De organisatie weet volgens hen wat er speelt en werkt goed samen met ouders, ouderinitiatieven en andere organisaties. Verder heeft Ouders & Onderwijs korte lijnen met de besturenorganisaties en sectorraden. Sommigen geven aan dat de rol van gesprekspartner nog in ontwikkeling is. Zij waarderen de constructieve opstelling van Ouders & Onderwijs. Er zijn ook geïnterviewden die de opstelling van Ouders & Onderwijs te voorzichtig of te 'soft' vinden. Zij vinden dat Ouders & Onderwijs geen duidelijke standpunten inneemt.

Vertegenwoordigt Ouders & Onderwijs het voltallige ouderveld?
Verscheidene geïnterviewden vinden het een verbetering dat er met Ouders & Onderwijs één overlegpartner is voor de sector en de overheid. Sommige ouderorganisaties vinden echter dat deze constructie geen recht doet aan de bestaande pluriformiteit wat betreft denominatie of specifieke belangen van ouders van kinderen met een ondersteuningsbehoefte. Alleen een constructie waarin de inbreng van specifieke ouderorganisaties gewaarborgd is op basis van gelijkwaardigheid zou dit belang kunnen dienen. Andere respondenten wijzen erop dat Ouders & Onderwijs goed samenwerkt met gespecialiseerde organisaties en hun stem laat horen in overleg met overheid en sector. Op het thema passend onderwijs en de verbinding met jeugdhulp vertegenwoordigt Ouders & Onderwijs het ouderveld samen met Ieder(in), als collectieve belangenbehartiger van diverse lid-organisaties.

Vervult Ouders & Onderwijs een duidelijke rol binnen het systeem van checks and balances?
Ouders & Onderwijs merkt dat ze steeds beter in de gelegenheid is om op te komen voor ouders, zowel in overleg met overheidsinstanties en de sector als via de media.
Sommige geïnterviewden vinden dat Ouders & Onderwijs geen duidelijke rol vervult in het systeem van checks and balances. Ze vinden dat het kritisch vermogen tekort schiet en dat er geen onafhankelijke opstelling mogelijk is vanwege de subsidierelatie met de overheid. Sommigen vinden dat Ouders & Onderwijs deze functie ook niet behoort te hebben. Zij zijn van mening dat de overheid op deze manier de eigen inspraak organiseert, terwijl zij de ouders zelf zou moeten laten kiezen wie hen vertegenwoordigt aan de overlegtafels. Anderen waarderen juist de constructieve houding van Ouders & Onderwijs.

5 Rechtsvorm en governance

In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag of de positie van Ouders & Onderwijs zodanig is, dat de organisatie zijn taken op een doelmatige manier kan vervullen. Het gaat hier niet meer om de vraag of Ouders & Onderwijs de doelen met betrekking tot de drie 'pijlers' bereikt – zoals beschreven in de drie voorgaande hoofdstukken – maar of de voorwaarden daarvoor voldoende aanwezig zijn. We gaan in op de rechtsvorm (5.1) en de organisatiestructuur (5.2) van Ouders & Onderwijs.

We geven hiermee antwoord op onderzoeksvragen 2a en 2b:

- *In hoeverre past de rechtsvorm (stichting) en de organisatiestructuur van Ouders & Onderwijs bij de drie doelen, in het bijzonder het zijn van een gesprekspartner van de overheid? (vertegenwoordiging in een onafhankelijke positie)*
- *Welke positie heeft de organisatie vanuit governance-optiek?*

5.1 Rechtsvorm

Ouders & Onderwijs is een stichting. De keuze voor deze rechtsvorm motiveert Ouders & Onderwijs allereerst door te wijzen op de context: "Voor zover ouders rond het onderwijs van hun kinderen lid worden van een bovenschoolse organisatie, doen ze dat in Nederland vanwege een specifieke invalshoek: 1. specifieke denominatie, (…) 2. handicap of ondersteuningsvraagstuk. (...) Ouders die niet tot een denominatieve zuil behoren, en die rond hun kinderen geen specifieke belangen ervaren, oriënteren zich maar beperkt bovenschools voor informatie of voor bundeling van krachten met anderen met gedeelde belangen" (Bron: Zelfevaluatie Ouders & Onderwijs, januari 2017).

Vervolgens wordt toegelicht dat de keuze voor de rechtsvorm als stichting een logisch besluit was: "Deze vorm biedt mogelijkheden om te werken aan een organisatie die materieel – in de vormen waarin zij signalen, ervaringen en voorkeuren van ouders vergaart – werkt aan representativiteit. Het netwerk van Ouders & Onderwijs met de medezeggenschapsraden rond de scholen – dat vanaf de tweede helft van 2016 groeit – is in dit opzicht een belangrijke volgende stap. Met het stichtingsmodel wordt tevens geborgd dat Ouders & Onderwijs representatief kan zijn voor alle ouders en de koers niet bepaald kan worden door groepen met specifieke deelbelangen. Daarnaast borgt het stichtingsmodel dat Ouders & Onderwijs er voor alle ouders is, doordat niet een financiële afweging aan de orde is om een beroep te doen op Ouders & Onderwijs of om inbreng te bieden" (Bron: Zelfevaluatie Ouders & Onderwijs, januari 2017).

Interviews

Een deel van de geïnterviewden vindt dat Ouders & Onderwijs als stichting prima functioneert en dat dit ook de voorkeur heeft. Een stichting is volgens hen een goede rechtsvorm voor een organisatie die daadkrachtig, snel en resultaatgericht wil handelen. In de vorm van een stichting is Ouders & Onderwijs laagdrempelig en voor iedereen bereikbaar, waardoor tevens een duidelijk beeld gevormd kan worden over alle ouders. Bij de verenigingsvorm loopt Ouders & Onderwijs volgens deze respondenten het risico dat alleen bepaalde (groepen) ouders zich melden waardoor specifieke belangen een relatief grote rol gaan spelen. Gegeven het feit dat Ouders & Onderwijs 'van en voor alle ouders met schoolgaande kinderen' is, lijkt de stichtingsvorm de verstandigste keuze. Bovendien zou er met een verenigingsvorm een administratieve taak bijkomen en dat is zonde van de subsidie. Het gegeven dat ouders bellen met vragen, is volgens deze respondenten ook een vorm van legitimiteit.

Er zijn ook respondenten die vinden dat Ouders & Onderwijs een *vereniging* zou moeten worden, zodat ouders en ouderinitiatieven lid kunnen worden. Een stichtingsvorm past volgens hen niet bij de doelen die Ouders & Onderwijs nastreeft. Een stichting kan wel een ondersteunende maar geen representatieve functie hebben. Voor de functie van gesprekspartner moet duidelijk zijn namens wie Ouders & Onderwijs spreekt. Het risico van een stichting is dat deze een eigen koers kan gaan varen omdat er geen leden zijn die kunnen bijsturen, zo geven enkele respondenten aan. Geïnterviewden geven wel voorbeelden waarop Ouders & Onderwijs uitspraken baseert (informatie van ouders via 5010, vanuit het ouderpanel, door gesprekken met ouders in groepjes zoals de pizzasessies, door contacten met ouderinitiatieven/organisaties), maar het blijft volgens hen desondanks (door de stichtingsvorm) onduidelijk hoe besluitvorming plaatsvindt, hoe een bepaalde boodschap richting de buitenwereld tot stand komt en wat de waarde ervan is. Ouders & Onderwijs geeft aan dat expliciete standpunten telkens worden toegelicht en uitgewerkt in berichten op www.OudersOnderwijs.nl, bijvoorbeeld: https://www.oudersonderwijs.nl/nieuws/ouders-over-advies-onderwijs2032-leraar-bouwt-onderwijs-rondom-kind/

Weer andere geïnterviewden vinden dat het voor de uitoefening van de drie hoofdtaken niet uitmaakt welke rechtsvorm Ouders & Onderwijs heeft. Een stichtingsvorm is niet minder geschikt dan een vereniging en beide vormen hebben zowel voor- als nadelen. Bij een vereniging hebben leden direct invloed en is er duidelijkheid over draagvlak en aard van de achterban. Een stichting laat zich juist niet kleuren door de achterban en kan zich onafhankelijk opstellen. Het gaat erom dat Ouders & Onderwijs ouders met vragen kan helpen en onder andere daardoor zelf goed geïnformeerd is over wat er speelt, zodat zij de overheid onderbouwd te woord kan staan. Eén van de geïnterviewden wijst erop dat eigenlijk iedere ouder met schoolgaande kinderen automatisch 'lid' is van Ouders & Onderwijs. Dit is ook de visie van Ouders & Onderwijs zelf.

Onafhankelijk van de voorkeur voor een rechtsvorm wijzen sommige respondenten erop dat er niet veel animo zal zijn om lid te worden van een vereniging. Dit geldt niet specifiek voor ouders, maar een lidmaatschap van een vereniging in het algemeen is volgens hen niet meer van deze tijd. Een verenigingsvorm zonder leden is uiteraard niet zinvol. Ook volgens het bestuur van Ouders & Onderwijs is er bij ouders die advies vragen aan Ouders & Onderwijs geen behoefte om lid te worden: *'Kun je ouders inhoudelijk helpen? Daar gaat het om.'*

Ten slotte zijn er enkele respondenten die vinden dat zowel de vorm van een stichting als van een vereniging ongeschikt is voor Ouders & Onderwijs. Het contact met ouders zou volgens hen op een andere manier georganiseerd moeten worden, mogelijk zelfs zonder rechtspersoon. Hiervoor zijn geen suggesties gegeven.

5.2 Governance

Governance gaat over de wijze van besturen en het toezicht. 'Good governance' is een waarborg voor integer en transparant handelen. De governance-structuur van Ouders & Onderwijs bestaat uit een directeur, een bestuur en (sinds kort) een Raad van Advies. De directeur leidt het kernteam en is de *linking pin* tussen bestuur en organisatie, inclusief de services die geleverd worden.

Het *bestuur* bestaat uit zes personen: voorzitter, penningmeester en vier leden. De meeste bestuursleden hebben ervaring in organisaties rondom het onderwijs. De voorzitter is voormalig wethouder onderwijs, een lid is werkzaam bij onderwijsorganisaties als CAOP, een ander was bestuurslid

van de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA, de zustervereniging van Balans). Andere leden hebben geen specifieke ervaring of expertise binnen de onderwijssector.

De *Raad van Advies* functioneert sinds 2017 en is inmiddels twee maal bijeengekomen. De Raad van Advies is onder meer bedoeld om "de organisatie verder in te bedden in het netwerk van ouderorganisaties en groepen en onderwijs- en collega-non profit organisaties. De Raad van Advies zal Ouders & Onderwijs ook adviseren bij de te volgen koers op onderwijsthema's en bij de werkwijzen die Ouders & Onderwijs hanteert" (Bron: Zelfevaluatie Ouders & Onderwijs, januari 2017).
De Raad van Advies bestaat uit tien leden, waaronder mensen actief voor ouderorganisaties als OCO, de Reformatorische Ouder Vereniging (ROV) en Voor Werkende Ouders, enkele schoolbestuurders en enkele actieve en betrokken ouders. Deze samenstelling past bij de doelstelling: inbedding in het netwerk van ouderorganisaties en –groepen en onderwijs- en collega non-profitorganisaties. Door belangenorganisaties een plaats te geven binnen de governance-structuur, werkt Ouders & Onderwijs aan een breed draagvlak voor haar werkzaamheden.
Vanuit het oogpunt van governance is het instellen van een Raad van Advies een stap in de goede richting, zeker als dat een bij moderne governance-verhoudingen passende Raad van Toezicht-achtige gedaante krijgt. Vanuit bestuurswetenschappelijke optiek zijn hier evenwel diverse kanttekeningen bij te plaatsen, c.q. aandachtspunten voor te formuleren.[16]

- Ten eerste valt op dat de topstructuur met zowel bestuur als Raad van Advies groot is, zeker in relatie tot het kleine bureau. Dat is begrijpelijk in het licht van de pluriformiteit van de wereld die Ouders & Onderwijs vertegenwoordigt, alsmede gegeven de vele rollen (lobbyen, onderhandelen, agenderen, reageren, services verlenen, adviseren, etc.). Een risico zou kunnen zijn dat er veel moet worden afgestemd en gecoördineerd, om de werelden die in bestuur en RvA bij elkaar komen in voldoende mate op elkaar te betrekken. De directeur van Ouders & Onderwijs ziet de governance-structuur echter niet als belastend, integendeel. Hij ziet de Raad van Advies als een gezelschap 'kritische vrienden'. De meerwaarde boven bilaterale contacten is de wisselwerking tussen betrokkenen. De reflecterende rol van de Raad van Advies ziet hij als een waardevolle aanvulling op de rol van het bestuur.
- Volgens de statuten van Ouders & Onderwijs heeft de Raad van Advies de taak om het bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren. De rol van de Raad van Advies is echter nog niet uitgekristalliseerd, aangezien er pas twee sessies hebben plaatsgevonden. Wanneer de rol van de Raad van Advies zich verder heeft ontwikkeld is transparantie daarover wenselijk, bijvoorbeeld via de website.
- Verder valt op dat zowel bestuur als Raad van advies – ondanks onderscheiden rollen – op elkaar lijken, qua omvang en samenstelling. Vooral valt op dat in beide gremia stakeholders en ervaringsdeskundigen deelnemen en dat er niet/nagenoeg niet op grond van wetenschappelijke expertise wordt deelgenomen.

Interviews

Over de organisatiestructuur is bij geïnterviewden niet zoveel bekend. De structuur is onlangs aangevuld met het instellen van de Raad van Advies. Regelmatig wordt genoemd dat de directeur het gezicht van Ouders & Onderwijs is en een enkele keer dat de organisatie 'hierop hangt'. Ouders & Onderwijs wijst er echter op dat de thema-adviseurs een zelfstandige rol hebben, bijv. inleidingen en workshops geven, als woordvoerder optreden in de media, Ouders & Onderwijs vertegenwoordigen in overleggen en eigen netwerken hebben.

---

[16] Deze (beknopte) bestuurswetenschappelijke duiding is mede gebaseerd op input van prof.dr Mirko Noordegraaf, hoogleraar Bestuurs- en organisatiewetenschap (USBO) aan de Universiteit Utrecht, oktober 2017.

Het zou volgens sommige respondenten sterker overkomen als de directeur zich bij belangrijk overleg consequent door ouders laat vergezellen. Soms gebeurt dit ook. Een geïnterviewde ouder uit het MR-netwerk geeft aan dat ze weleens met de directeur meegaat naar een overleg met belangrijke partners.

Een voorstander van de vereniging als rechtsvorm wijst erop dat leden zelf bestuursleden kunnen kiezen en dat Ouders & Onderwijs nu geen onafhankelijk bestuur heeft. Een andere geïnterviewde geeft aan dat het bestuur goed is ingericht, met een 'brede vertegenwoordiging'. Tot slot is er ook een geïnterviewde die vindt dat een apart bestuur niet nodig is, een directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht zou voldoen.

5.3 Samenvatting

Op basis van het bovenstaande geven we hieronder antwoord op de onderzoeksvraag:

In hoeverre past de rechtsvorm (stichting) en de organisatiestructuur van Ouders & Onderwijs bij de drie doelen, in het bijzonder het zijn van een gesprekspartner van de overheid? (vertegenwoordiging in een onafhankelijke positie)
Over de kwestie stichting of vereniging verschillen de geïnterviewden van mening. Voorstanders van de stichtingsvorm zeggen dat Ouders & Onderwijs door deze rechtsvorm laagdrempelig is en voor alle ouders bereikbaar. Je hoeft geen lid te zijn om een advies te vragen. Bij een vereniging melden vooral ouders met een specifiek belang zich, is hun verwachting.
Anderen pleiten juist voor een vereniging, omdat die een duidelijke achterban heeft. Door de stichtingsvorm zou het onvoldoende duidelijk zijn namens wie Ouders & Onderwijs spreekt. Verder zijn er geïnterviewden die menen dat de rechtsvorm niet uitmaakt voor de uitoefening van de taken van Ouders & Onderwijs en geïnterviewden die geen van beide rechtsvormen geschikt vinden.
Wat betreft de organisatie: deze leunt sterk op de directeur, wordt gezegd. Ouders & Onderwijs zelf wijst er echter op dat ook thema-adviseurs steeds meer fungeren als woordvoerder van Ouders & Onderwijs. Over de samenstelling van het bestuur verschillen de meningen. De een vindt dat het breed is ingericht, de ander vindt het niet wenselijk dat het bestuur niet onafhankelijk is en niet door leden is gekozen (zoals bij een vereniging).

Welke positie heeft de organisatie vanuit governance-optiek?
Ouders & Onderwijs heeft een directeur, een bestuur en sinds kort ook een Raad van Advies. De Raad van Advies is onder meer bedoeld om Ouders & Onderwijs verder in te bedden in het netwerk van ouderorganisaties en groepen en onderwijs- en collega-non profit organisaties. De Raad van Advies bestaat uit tien leden en biedt de mogelijkheid voor brede gesprekken over voor Ouders & Onderwijs belangrijke thema's waarin uiteenlopende invalshoeken bij elkaar komen. Vanuit governance-optiek is het instellen van een Raad van Advies een goede stap, hoewel er ook vanuit bestuurswetenschappelijk perspectief enkele kanttekeningen bij zijn te plaatsen: 1. De topstructuur met zowel bestuur als Raad van Advies is groot in relatie tot het kleine bureau. De directie van Ouders & Onderwijs ervaart dit echter niet als belastend en beschouwt de RvA als een welkome aanvulling. 2. De rol van de RvA is nog niet uitgekristalliseerd; transparantie hierover is wenselijk. 3. Bestuur en RvA lijken qua samenstelling op elkaar: er zijn stakeholders en ervaringsdeskundigen vertegenwoordigd, maar er is nauwelijks vertegenwoordiging op grond van wetenschappelijke expertise.

6 Efficiency

In dit hoofdstuk bespreken we het werken aan de hoofddoelen van Ouders & Onderwijs in relatie tot het beschikbare budget. In de eerste plaats kijken we naar de verdeling van het budget over de drie hoofddoelen (6.1), vervolgens bespreken we de efficiency van Ouders & Onderwijs (6.2).

We geven hiermee antwoord op onderzoeksvragen 2c, 2d en 2e:

- *Hoe verhouden de drie aan Ouders & Onderwijs opgedragen taken zich in de praktijk tot elkaar?*
- *Zijn er efficiëntiewinsten te behalen door met andere partijen samen te werken?*
- *Is de verhouding activiteiten enerzijds en de hiervoor ingezette middelen anderzijds in balans?*

6.1 Verhouding tussen de taken van Ouders & Onderwijs

Documentenanalyse

De jaarlijkse subsidie die Ouders & Onderwijs van het Rijk ontvangt, bedraagt ca. €1 miljoen. In de begrotingen wordt dit bedrag verdeeld over de drie 'pijlers'. Aanvankelijk werd bijna driekwart van dit bedrag gereserveerd voor het bieden van informatie aan ouders (zie hoofdstuk 2). Zoals tabel 6.1 laat zien, is dit bedrag de jaren daarna afgenomen ten gunste van de andere twee pijlers.

We zien om te beginnen dat de realisatie over het algemeen aanmerkelijk lager uitvallen dan de begrote bedragen. Vanuit projectsubsidies bestemd voor de activiteiten in 2014, waarvan de positieve resultaten niet terugvielen aan de subsidiegever, is een reserve opgebouwd van €100.000 voor de continuïteit van de organisatie.
Verder kunnen we aan de tabel de volgende ontwikkelingen aflezen met betrekking tot de drie pijlers.

'informatie bieden aan ouders rond het onderwijs' – Het bestede bedrag is sterk afgenomen van 2014 tot 2016. De belangrijkste verklaring daarvoor is dat de activiteiten van Balans, als steunpunt passend onderwijs, geleidelijk zijn afgebouwd. De subsidie aan Balans is medio 2016 stopgezet; daarna zijn de activiteiten van het steunpunt passend onderwijs volledig overgenomen door Ouders & Onderwijs. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke reductie in de kosten. Het bedrag aan bestede subsidie ligt in 2016 ruim € 375 duizend lager dan in 2014.
Voor 2017 is € 511.770 begroot. Door nieuwe uitgaven aan onder meer ICT en aan de productie van informatiemateriaal en publiciteit liggen de begrote kosten in 2017 iets hoger dan de realisatie in 2016.

'Bouwen aan het netwerk en faciliteren daarvan' – De kosten zijn in 2016 toegenomen ten opzichte van het voorgaande jaar, met name de materiële kosten. Het gaat met name om ICT-kosten en het ontwikkelen van het ouderpanel. Een vergelijking met 2014 is niet mogelijk omdat in dat jaar de kosten voor deze pijler nog niet apart zijn verantwoord.
Onder de materiële kosten valt ook de facilitering van ouderorganisaties en -groepen. Hieraan is in 2015 € 40.628 uitgegeven en in 2016 € 53.013. Dit is aanzienlijk minder dan in de oorspronkelijke begroting (€134.646 in 2015, € 149.726 in 2016) en ook nog minder dan in de herziene begrotingen van beide jaren (€ 72.000 in 2015, € 86.000 in 2016).
In de herziene begroting voor 2017 is € 60.000 gereserveerd voor facilitering.

'Verbinden van ouders en inbreng bieden' – De personele kosten zijn toegenomen door een bredere inzet van adviseurs.

*Tabel 6.1 Financiële verantwoording Ouders & Onderwijs per 'pijler' 2014-2016**

	2014	2015	2016
Informatie bieden aan ouders rond het onderwijs			
Ouders & Onderwijs personeel	€ 297.557	€ 184.441	€ 187.450
Ouders & Onderwijs materieel	€ 98.145	€ 183.625	€ 118.269
Balans	€ 435.527	€370.000	€150.000
totaal	**€ 831.229**	**€ 738.067**	**€ 455.719**
bijdrage eigen middelen Ouders & Onderwijs	€ 26.442	€ 80.000	
totaal bestede subsidie	**€ 804.787**	**€ 658.067**	**€ 449.719**
totaal begrote subsidie	**€ 786.941**	**€ 742.486**	**€ 515.600**
verschil begroting - besteding	**- € 17.846**	**€ 84.419**	**€ 65.881**
Bouwen aan het netwerk van ouderorganisaties, oudergroepen en ouders en faciliteren daarvan			
personeel	€ 250.266**	€ 80.767	€ 95.600
materieel	€ 11.139**	€ 58.389	€ 149.222
totaal bestede subsidie	**€ 261.405****	**€ 139.156**	**€ 244.822**
totaal begrote subsidie	**€ 323.155****	**€ 191.765**	**€ 284.111**
verschil begroting - besteding	**€ 61.750****	**€ 52.609**	**€ 39.289**
Verbinden van ouders en inbreng bieden op hoofdthema's			
personeel		€ 154.281	€ 222.777
materieel		€ 16.819	€ 14.697
totaal bestede subsidie		**€ 171.100**	**€ 237.475**
totaal begrote subsidie		**€ 215.750**	**€ 275.058**
verschil begroting - besteding		**€ 44.650**	**€ 37.583**
Generaal totaal bestede subsidie	**€ 1.066.192**	**€ 968.322**	**€ 932.015**
Generaal totaal begrote subsidie	**€ 1.110.096**	**€ 1.150.000**	**€ 1.074.769**
Verschil begroting - besteding	**€ 43.904**	**€ 181.678**	**€ 142.754**

*Bronnen: financiële verantwoording Ouders & Onderwijs, 2014- 2016; herziene begrotingen Ouders & Onderwijs, 2014- 2016.

** In de begroting en jaarverslagen voor 2014 werd geen uitsplitsing gemaakt tussen de pijlers 'Bouwen aan het netwerk' en 'Verbinden van ouders'. Deze bedragen zijn hebben betrekking op de totale bestede danwel begrote subsidie voor beide pijlers.

Interviews

Veel geïnterviewden geven aan geen goed oordeel over de efficiency/doelmatigheid van Ouders & Onderwijs te kunnen geven. Van de respondenten die hier wel zicht op hebben, vindt de meerderheid dat de aandacht voor de verschillende taken in balans is. Sommigen twijfelen wel aan de noodzaak van de financiering van lokale initiatieven, onder meer vanwege de onderbenutting van het budget. Ook de doelmatigheid van deze financiële ondersteuning wordt door sommigen betwijfeld; het risico van versnippering van middelen wordt genoemd.

6.2 Efficiency

Zoals gezegd bedraagt de jaarlijkse subsidie van Ouders & Onderwijs €1 miljoen per jaar. Dit is aanzienlijk minder dan de vier landelijke organisaties LOBO, NKO, Ouders & COO en VOO gezamenlijk ontvingen. Als het gaat om de efficiency van Ouders & Onderwijs moet hiermee rekening worden houden. De organisatie heeft vanaf het begin een krapper budget gehad dan zijn voorgangers.
Verder hebben we aan tabel 6.1 kunnen aflezen dat de realisatie steeds ruim binnen de begroting is gebleven en dat een aanzienlijke kostenbesparing is gerealiseerd op de pijler 'Informatie bieden aan ouders rond het onderwijs'. In dezelfde periode is het aantal telefonische contacten enigszins afgenomen (zie figuur 2.1), maar naar verhouding is die afname geringer dan de kostenreductie.

Documentenanalyse

Ouders & Onderwijs ziet mogelijkheden voor efficiëntie liggen op de volgende vlakken (Bron: Zelfevaluatie):

- *"Samenwerking loont in het digitaal bieden van informatie,* zodat aan de informatiezoeker een samenhangend informatienetwerk kan worden geboden. Ouders & Onderwijs werkt daar aan met onder meer Opvoeden.nl, Kennisnet en OCO, en gaat samenwerkingsrelaties op dit vlak verder uitbouwen.
- *Samenwerking loont in de infrastructuur voor de beantwoording van vragen en de ondersteuning van individuele ouders*, zodat de informatievrager zo snel mogelijk komt bij degene die hem of haar het best kan adviseren. In dit opzicht werkt Ouders & Onderwijs samen met de Onderwijsinspectie, Rijksoverheid.nl, PO/VO-Raad, SOSO (de Onderwijsconsulenten), Ieder(In), OCO en in de context van LANSbrekers. Met name SOSO en OCO zien mogelijkheden om tot ineenvlechting van de helpdesks te komen. Met SOSO en LANSbrekers ontstaat een netwerk waarbij in gevallen waarin advies per telefoon of mail niet volstaat voor ouders intensievere ondersteuning kan worden ingeschakeld.
- *Samenwerking is ook van belang als basis voor effectieve inbreng ter verbetering van het onderwijs*. In dit verband werkt Ouders & Onderwijs constructief samen met vele organisaties rond het onderwijs. Er wordt structureel gelijkwaardig samengewerkt met Opvoeden.nl, Ieder(In) en OCO. Steeds vaker wordt Ouders & Onderwijs benaderd als partner namens de ouders in een coalitie rond een bepaald thema. Op thema's specifiek van belang voor ouders – zoals passend onderwijs en leerlingendaling – is Ouders & Onderwijs vaak de coördinator van een coalitie van ouderorganisaties en –groepen."

Interviews

Ouders & Onderwijs heeft in korte tijd en met de beschikbare subsidie veel bereikt, vinden veel geïnterviewden. De organisatie heeft een open, constructieve en lerende houding. Ze heeft hard gewerkt aan de opbouw van een netwerk van en met ouders, ouderinitiatieven en andere organisaties. Andere geïnterviewden denken dat Ouders & Onderwijs efficiënter te werk kan gaan. Zij noemen verbeterpunten op het gebied van profilering, vergroten bekendheid (zie ook paragraaf 2.2) en samenwerking met andere organisaties en initiatieven. Wat betreft het laatste worden de volgende suggesties gedaan:

- Meer gebruik maken van de kennis van bestaande organisaties, niet alleen van de ouderorganisaties maar ook breder zoals bijvoorbeeld de Inspectie van het Onderwijs. Ouders & Onderwijs geeft echter aan dat dit al gebeurt, evenals samenwerking met andere professionele organisaties als Kennisnet en het RIVM.

- Meer aandacht voor het mbo en mbo-studenten. Dat dit punt genoemd wordt, kan deels te maken hebben met onbekendheid met activiteiten van Ouders & Onderwijs. Ouders & Onderwijs meldt zelf dat het informatiepunt ook vragen van ouders rond het mbo beantwoord, dat er regelmatig contact is tussen de thema-adviseur, OCW, de MBO-Raad en JOB en dat vragen van studenten zelf worden doorverwezen naar JOB.

Sommige geïnterviewden vinden dat Ouders & Onderwijs meer capaciteit en middelen nodig heeft om de taken goed te kunnen vervullen. Ze geven de volgende suggesties:

- Uitbreiding van capaciteit zodat er meer mogelijk is op de verschillende aandachtsgebieden.
- Kennis opdoen omtrent andere dan de eigen mogelijkheden voor financiële ondersteuning van ouderinitiatieven (bijvoorbeeld budget van de gemeente) en ouders helpen hiervan gebruik te maken.

Verder zijn er enkele organisaties waarvan de vertegenwoordiger zegt geen zicht te hebben op de efficiëntie van Ouders & Onderwijs.

6.3 Samenvatting

Hieronder geven we antwoorden op de onderzoeksvragen, op basis van de bevindingen die in dit hoofdstuk zijn gepresenteerd.

Hoe verhouden de drie aan Ouders & Onderwijs opgedragen taken zich in de praktijk tot elkaar?
Van de jaarlijkse subsidie van ca. € 1 miljoen werd in 2014 nog het overgrote deel ingezet voor de pijler 'informatie bieden aan ouders rond het onderwijs', in 2016 is dit afgenomen tot minder dan de helft. Dit wordt verklaard door het beëindigen van de subsidie aan Balans. De bestedingen aan de beide andere pijlers, 'bouwen aan het netwerk en facilitering' en 'verbinden van ouders en inbreng bieden' zijn toegenomen tot ongeveer een kwart per pijler. Juist aan het onderdeel 'facilitering' is in 2015 en 2016 aanzienlijk minder uitgegeven dan begroot.
Over het algemeen vinden geïnterviewden dat de drie taken in balans zijn voor zover ze daarover een duidelijk mening naar voren hebben gebracht.

Zijn er efficiëntiewinsten te behalen door met andere partijen samen te werken?
Vergelijking van realisatie met de begrote subsidie wijst op een efficiënte werkwijze: de realisatie blijft ruim binnen de begroting. Verder is op de pijler 'informatie bieden' een aanzienlijke kostenreductie gerealiseerd, door het steunpunt passend onderwijs te integreren in de dienstverlening van Ouders & Onderwijs.
Gezien de korte tijd en de beperkte middelen heeft Ouders & Onderwijs veel bereikt, is de mening van veel geïnterviewden. Dat is te danken aan een veelheid van initiatieven en een constructieve houding. Efficiëntiewinst is volgens sommigen vooral te behalen door nog meer aandacht te hebben voor samenwerking met andere organisaties. Versterking is volgens hen mogelijk op het gebied van passend onderwijs en in het mbo. initiatieven waarin Ouders & Onderwijs participeert, zoals de LANSbrekers, bieden mogelijkheden voor versterking van de samenwerking.

Is de verhouding activiteiten enerzijds en de hiervoor ingezette middelen anderzijds in balans?
De meerderheid van de respondenten is van mening dat de aandacht voor de verschillende taken van Ouders & Onderwijs in balans is. Door sommigen is opgemerkt dat de financiële ondersteuning van ouderorganisaties een minder groot accent hoeft te krijgen, gezien de onderbenutting van het budget.

7 Toekomst

Wat zijn conclusies en aanbevelingen vanuit het perspectief van de respondenten met het oog op de toekomst, toekomstige activiteiten en toekomstige financiering van Ouders & Onderwijs? In dit hoofdstuk beantwoorden we de deelvragen bij onderzoeksvraag 3:

- *Zijn de gestelde doelen nog actueel of is er een reden om de doelen bij te stellen? Indien er reden is om doelen bij te stellen, hoe zou dat het beste kunnen?*
- *Welke (verdere) conclusies en aanbevelingen zijn er ten aanzien van de doeltreffendheid en doelmatigheid van Ouders & Onderwijs?*
- *Wat zijn de voor- en nadelen van de huidige subsidiesystematiek?*
- *Zijn er verbeteringen zijn aan te brengen in de subsidiesystematiek? Zo ja, welke?*

Naast deze vragen zijn tijdens het onderzoek nog extra vragen gesteld, bijvoorbeeld naar wat ouders belangrijk vinden en van een centrale organisatie verwachten.

7.1 Meningen van ouders over de rol van een landelijke ouderorganisatie

Enquête onder aselecte groep ouders

Hoe denkt de gemiddelde ouder over het belang van een landelijke ouderorganisatie? Die vraag beantwoorden we aan de hand van een enquête onder 2014 ouders van schoolgaande kinderen.

Tabel 7.1 Vindt u het belangrijk dat er een landelijke ouderorganisatie is voor alle ouders met schoolgaande kinderen? (n=214)

	%
Heel belangrijk	31
Enigszins belangrijk	52
Niet belangrijk	11
Weet ik niet	6
Totaal	100

Ouders vinden het bestaan van een ouderorganisatie belangrijk. Bijna een derde van de ouders zegt dit heel belangrijk te vinden, de helft enigszins belangrijk. Een volgende vraag is: wat verwachten ouders van een dergelijke organisatie?

De geënquêteerde ouders blijken vooral belang te hechten aan een actieve rol in de richting van overheid en onderwijssector (zie tabel 7.2); opkomen voor belangen van ouders, wensen van ouders naar voren brengen, een spreekbuis zijn. Ook het informeren en adviseren is volgens de overgrote meerderheid van de ouders een belangrijke functie. Aan het verbinden en ondersteunen wordt relatief iets minder belang gehecht.

Tabel 7.2 Wat verwacht u van een landelijke ouderorganisatie voor ouders met schoolgaande kinderen? (n=214)

	Zeer belangrijk	*Belangrijk*	*Neutraal of niet belangrijk*
Actief opkomen voor belangen van ouders	36	43	21
Overheid en onderwijssector informeren over wensen van ouders	33	45	22
Spreekbuis zijn voor ouders richting overheid en onderwijssector	33	43	24
Ouders informeren en adviseren	23	57	20
Onderzoek doen naar thema's binnen het onderwijs	23	52	25
Initiatieven van ouders ondersteunen (financieel en/of inhoudelijk)	20	43	37
Ouders in contact brengen met elkaar	16	41	43

Over de functie 'informeren en adviseren' is aan de ouders gevraagd hoe deze het beste kan worden ingevuld. Twee derde van de ouders (66%) zegt zelf weleens behoefte te hebben aan informatie over het onderwijs. Hoe zoeken zij naar deze informatie (tabel 7.3)?

Tabel 7.3 Hoe zoekt u naar informatie over het onderwijs? (n=155)

	%
Ik zoek op het internet	72
Ik vraag het op school	70
Ik vraag het een ouderorganisatie	8
Anders	1

Internet en de school van de kinderen zijn de belangrijkste informatiebronnen. Slechts weinig ouders (8%) wenden zich rechtstreeks tot ouderorganisaties. Misschien een verrassing als we uitgaan van het grote belang dat ouders toekennen aan ouderorganisaties, maar niet als we bedenken dat ouderorganisaties niet zo bekend zijn bij ouders (zie hoofdstuk 3). Wel is het waarschijnlijk dat ze informatie van ouderorganisaties tegenkomen bij hun zoektocht op het internet.
Aan de ouders is ook gevraagd hoe zij bij voorkeur aan hun informatie zouden komen.

Tabel 7.4 Welke vormen van informatie hebben uw voorkeur? (n=155)

	%
Internet (websites)	66
Persoonlijk gesprek	52
E-mail	51
Telefonisch gesprek	25
Groepsgesprek	12
Chat-contact	9

Opnieuw staat zoeken op het internet bovenaan, maar ook e-mailen en persoonlijke gesprekken vinden veel ouders prettig. Met name de grote behoefte aan persoonlijke gesprekken (52%) is opmerkelijk. Het zou veel vragen van een landelijke organisatie om een groot aantal ouders face-to-face te woord te staan. Het huidige aanbod voorziet al in contact via internet (www.oudersonderwijs.nl), mail (vraag@oudersonderwijs.nl), telefoon (0800-5010) en via groepsgesprekken (Goede Gesprek!).

7.2 Meningen van geïnterviewden over de rol van een landelijke ouderorganisatie

Interviews

De meeste geïnterviewden vinden de gestelde doelen nog actueel. Reacties komen neer op 'ga zo door' en er worden enkele tips gegeven om de dienstverlening te optimaliseren. Velen benadrukken dat de organisatie tijd nodig heeft om zich door te ontwikkelen: *'Ouders & Onderwijs is druk bezig met het zoeken van ambassadeurs onder ouders, waardoor de olievlek van bekendheid zich steeds meer kan verspreiden. Dat heeft gewoon tijd nodig.'* In het kader van doorontwikkeling wordt ook genoemd dat de doelen van Ouders & Onderwijs verbonden zouden moeten worden aan de regionale ontwikkeling van passend onderwijs.

Er is volgens de meeste geïnterviewden op dit moment voldoende balans tussen de verschillende taken van Ouders & Onderwijs, al geven sommigen aan hier niet zoveel zicht op te hebben (zie ook 6.1). Bijstellen van doelen zou moeten plaatsvinden zodra dat nodig is: *'Het is op dit punt wel van belang om steeds kritisch naar het veld te kijken of doelen bijgesteld zouden moeten worden. Bepaalde thema's kunnen op een zeker moment sterk naar boven komen, bijvoorbeeld passend onderwijs. Daarom is het van belang om goed te blijven kijken naar wat er in de praktijk speelt.'* Dit laatste sluit aan bij wat hierboven gezegd is over doorontwikkeling.

Enkele geïnterviewden menen dat een herbezinning op de doelen nodig is. Het betreft de aard van de informatiefunctie en de financiële ondersteuning die Ouders & Onderwijs nu biedt. Ook blijkt dat er onduidelijkheid bestaat over het doel van gesprekspartner zijn van de overheid. Maakt belangenbehartiging hier nu deel van uit of niet? De directie van Ouders & Onderwijs ziet belangenbehartiging wel als een taak die bij de organisatie behoort (al wordt die term niet expliciet gebruikt), bijvoorbeeld door meer en meer de stem van ouders te laten horen via de media. Zo geeft Ouders & Onderwijs aan dat er dit jaar (over geheel 2017) 95 mediaoptredens zijn gerealiseerd, onder andere recent nog rond de lerarenstaking in het primair onderwijs.

Hieronder volgt een overzicht van de kritische opmerkingen over de drie kerntaken of 'pijlers'.

Informatie voor ouders – De overheid heeft er belang bij goed geïnformeerd te zijn over wat speelt bij ouders/oudergroepen met verschillende belangen. Een aantal geïnterviewden vindt dat Ouders & Onderwijs goed de objectieve, algemene telefonische en digitale informatie kan bieden in het verlengde van het overheidsbeleid. Ook kan Ouders & Onderwijs kennis en vaardigheden van ouders vergroten en deelgroepen ouders verbinden (bijvoorbeeld lotgenotencontactgroepen).
Anderen menen dat Ouders & Onderwijs niet in staat is om de complexe informatie en adviezen te bieden die nodig zijn bij casuïstiek. Daarvoor heeft zij niet de expertise en ook niet de capaciteit. Dit is het oordeel van met name enkele organisaties van ouders van kinderen met ondersteuningsbehoeften. Ouders & Onderwijs geeft zelf aan over voldoende deskundigheid te beschikken. Ze legt ouders uit hoe zij tot een oplossing in de onderwijssituatie kunnen komen. Ook verwijst ze door als specifieke informatie nodig is over een bepaalde aandoening en ook als er meer begeleiding of bemiddeling nodig is (zie hoofdstuk 2). Om als toegangspoort te kunnen functioneren heeft Ouders & Onderwijs werkafspraken met gespecialiseerde organisaties gemaakt. Dit komt overeen met het beeld dat tijdens het bezoek aan het informatiepunt van Ouders & Onderwijs naar voren kwam.

Verbinden en ondersteunen – Ook de faciliterende rol in de zin van het beheren van een budget waar een beroep op kan worden gedaan, past volgens sommigen niet bij Ouders & Onderwijs. Deze rol werkt vertroebelend omdat er bepaalde belangen mee worden behartigd. Ouders & Onderwijs zou zich liever

moeten concentreren op het verbinden van organisaties. Dat is ook in het belang van de twee andere functies van Ouders & Onderwijs.

Gesprekspartner – In de motie Mohandis/Lucas werd gevraagd om één gesprekspartner, maar het is volgens een aantal geïnterviewden een illusie dat die ene gesprekspartner alle ouders kan vertegenwoordigen. Daarvoor zijn er teveel verschillende doelgroepen, wordt gezegd. Als het gaat om specifieke problematiek (passend onderwijs) is er een gesprekspartner nodig die wortels heeft in de doelgroep in kwestie. De problematiek van autistische leerlingen, hoogbegaafden etc. vraagt om specifieke expertise, is de redenering. Kortom: het doel één gesprekspartner alle ouders te laten vertegenwoordigen voor alle thema's, is volgens geïnterviewden niet realistisch. Als mogelijke oplossing wordt voorgesteld dat Ouders & Onderwijs op specifieke thema's een specialist uit zou kunnen nodigen om mee te gaan naar het overleg. Ouders & Onderwijs geeft aan dat ze wel degelijk over de benodigde expertise beschikt en bovendien aan overlegtafels rond passend onderwijs en de aansluiting tussen onderwijs en zorg steeds gezamenlijk aanschuift met Ieder(in), de koepel van patiënten/gehandicaptenorganisaties. Er is dus sprake van een taakverdeling tussen Ouders & Onderwijs en Ieder(in), waarbij de laatste in het bijzonder de organisaties van ouders van kinderen met een handicap, aandoening of ontwikkelingsstoornis vertegenwoordigt Bovendien is er ook toegang tot expertise van 'buiten', door de samenwerking binnen de LANSbrekers.

Adviezen van geïnterviewden om huidige doelen beter te bereiken

Een deel van de geïnterviewden geeft adviezen om de doeltreffendheid en doelmatigheid van Ouders & Onderwijs te vergroten (een deel van deze adviezen is ook al in hoofdstuk 6 beschreven). Hieronder volgen, in het kort, de belangrijkste adviezen van geïnterviewden:

- Vergroten van de naamsbekendheid, vooral bij ouders;
- Focus aanbrengen in activiteiten;
- Meer initiatief en een meer proactieve houding;
- Meer verbinden van (groepen) ouders;
- Uitbreiding van samenwerking met organisaties;
- Meer investeren in lokale en regionale netwerken;
- Meer samenwerking via scholen (bijv. door via de bij LBBO aangesloten begeleiders in het onderwijs);
- Meer transparantie over hoe informatie uit het ouderveld wordt opgehaald en hoe representatief dat is voor bepaalde groepen (panel, onderzoek);
- Op (sub)thema's een expert zoeken, meenemen naar overleg en het woord geven;
- Uitbreiding van capaciteit (is uiteraard afhankelijk van financiering).

Visie op subsidiesystematiek

Zoals eerder aangegeven is het volgens veel geïnterviewden wenselijk dat Ouders & Onderwijs de tijd krijgt zich te ontwikkelen. Daarbij helpt het volgens een van de geïnterviewden als de overheid de financiering over een wat langere periode garandeert, tenminste voor tien jaar. Met meer flexibiliteit in de subsidietoekenning kan met het bestaande budget meer worden bereikt. Het bedrag voor facilitering van lokale initiatieven moet daarbij in overeenstemming met de vraag worden gebracht. Daardoor komen tevens meer middelen voor andere activiteiten beschikbaar. Ook moet er meer geld beschikbaar komen voor publiciteit. Met een grotere naamsbekendheid zullen meer ouders de organisatie vinden als zij problemen ervaren. Dat betekent tevens dat er meer medewerkers nodig zijn.

Een van de geïnterviewden wijst er op dat er vanuit verschillende ministeries geld beschikbaar is voor het informeren van ouders. Het zou mooi zijn als er ook op het niveau van de verschillende ministeries (VWS, OCW) en ook daarbinnen (verschillende directies) meer afstemming komt. Een knip tussen

onderwijs en zorg is volgens deze geïnterviewde niet nodig: deze terreinen moeten juist steeds meer samenwerken, krachten en ervaring bundelen.

7.3 Samenvatting

Hieronder geven we antwoorden op de onderzoeksvragen, op basis van de bevindingen die in dit hoofdstuk zijn gepresenteerd.

Zijn de gestelde doelen nog actueel of is er een reden om de doelen bij te stellen? Indien er reden is om doelen bij te stellen, hoe zou dat het beste kunnen?
Een derde van de geënquêteerde ouders (aselecte groep) vindt het 'heel belangrijk' dat er een ouderorganisatie is voor ouders van schoolgaande kinderen. De helft vindt dit 'enigszins belangrijk'. De ouders vinden het vooral belangrijk dat deze organisatie een actieve rol heeft richting overheid en onderwijssector. Niet alleen 'informerend' gesprekspartner zijn, maar ook opkomen voor belangen van ouders. Ook het informeren, adviseren, verbinden en ondersteunen van ouders zijn volgens de meerderheid van de ouders belangrijke functies.
De meerderheid van de geïnterviewde vertegenwoordigers van ouder- en onderwijsorganisaties vinden de gestelde doelen nog actueel; sommigen vinden dat bijstelling gewenst is. Volgens sommigen is herbezinning nodig. Wat betreft de informatiefunctie: enkele organisaties voor ouders van kinderen met ondersteuningsbehoeften vinden dat hun expertise onvoldoende wordt benut. Hetzelfde geldt volgens hen voor de rol die Ouders & Onderwijs heeft als gesprekspartner van overheid en onderwijssector. Sommige organisaties vinden het onwenselijk dat Ouders & Onderwijs namens alle ouders aan de overlegtafel plaatsneemt. Ouders & Onderwijs wijst in reactie hierop dat ouders aan overlegtafels rond passend onderwijs en de aansluiting tussen onderwijs en zorg steeds worden vertegenwoordigd door Ouders & Onderwijs en Ieder(in). Onder meer dankzij de samenwerking binnen de LANSbrekers heeft Ouders & Onderwijs toegang tot specifieke informatie en expertise.
Ten slotte past het financieel ondersteunen van regionale en plaatselijke organisaties volgens sommigen niet bij Ouders & Onderwijs. Het *verbinden* van organisaties binnen een netwerk wel; dit is van belang voor de twee andere pijlers van Ouders & Onderwijs: informatiepunt voor ouders en gesprekspartner van overheid en onderwijssector.

Welke (verdere) conclusies en aanbevelingen zijn er ten aanzien van de doeltreffendheid en doelmatigheid van Ouders & Onderwijs?
Verscheidene organisaties hebben adviezen gegeven voor een grotere doeltreffendheid en doelmatigheid: vergroten van de naamsbekendheid; meer focus in de activiteit; versterken van de netwerkfunctie; eigen standpunten goed en transparant onderbouwen; samenwerken met experts; uitbreiden van capaciteit.

Zijn er verbeteringen zijn aan te brengen in de subsidiesystematiek? Zo ja, welke?
Veel organisaties vinden het wenselijk dat Ouders & Onderwijs de tijd krijgt zich te ontwikkelen. Wat betreft de financiering zou het volgens hen helpen als de overheid deze over een wat langere periode garandeert.

8 Conclusies en aanbevelingen

De evaluatie van Ouders & Onderwijs bestrijkt een periode van drieënhalf jaar, vanaf de oprichting op 1 januari 2014 (aanvankelijk onder de naam Landelijke Ouderraad) tot medio 2017. In die periode is gewerkt aan de opbouw van de organisatie, naamsbekendheid, dienstverlening aan ouders, het tot stand komen van een netwerk en positionering binnen de sector en ten opzichte van de overheid. In dit hoofdstuk beginnen we met een beknopt antwoord op de onderzoeksvragen (8.1). Vervolgens overzien we de ontwikkeling met betrekking tot de drie 'pijlers' van Ouders & Onderwijs; op basis daarvan trekken we conclusies en formuleren we enkele aanbevelingen (8.2 t/m 8.5).

Vooraf

Bij het trekken van conclusies dienen we ook de ontstaansgeschiedenis van Ouders & Onderwijs in aanmerking te nemen. Die is niet eenvoudig geweest. De wens tot een centrale ouderorganisatie en de manier waarop deze tot stand is gekomen is in de evaluatie vaak ter sprake gebracht door geïnterviewden. De Tweede Kamer, het ministerie van OCW en de sectorraden hadden behoefte aan één overlegpartner, maar sommige (ouder)organisaties staan niet achter de keuze die destijds gemaakt is. Dit heeft gevolgen voor de samenwerkingsrelaties, die zijn niet met alle (ouder)organisaties optimaal. Zij kijken daardoor ook vanuit een ander perspectief naar de onderzoeksvragen dan partijen die wel achter die keuze en de uitvoering ervan staan of organisaties die pas later tot stand zijn gekomen. Het is van belang om dit, zeker in dit laatste hoofdstuk, nogmaals te benoemen.
Ook is er een verschil in directe en meer indirecte ervaringen van respondenten met Ouders & Onderwijs. Dit betekent dat niet iedere respondent evenveel zicht had op het element wat onderzocht wordt. Deze overwegingen nemen we mee bij het trekken van conclusies en het doen van aanbevelingen.

8.1 Kort antwoord op de drie hoofdvragen

Doeltreffendheid

1. *In hoeverre bereikt Ouders & Onderwijs de drie hoofddoelen: het informeren, verbinden en representeren van ouders?*

Ouders & Onderwijs heeft veel heeft bereikt in de betrekkelijk korte periode dat ze actief zijn. Dit geldt voor elk van de drie 'pijlers'. Het informatiepunt 5010 heeft een doorstart gekregen, er is hard gewerkt aan de vorming van een netwerk van ouderorganisaties en -groepen en Ouders & Onderwijs heeft diverse initiatieven ontplooid om ouders te vertegenwoordigen in overleggen met de overheid, de sector en de volksvertegenwoordiging.

Doelmatigheid

2. *Bereikt Ouders & Onderwijs de drie hoofddoelen op een efficiënte manier?*

Ouders & Onderwijs voert haar activiteiten uit met een budget dat aanzienlijk beperkter is dan het budget dat vóór 2014 beschikbaar was voor de 'voorgangers' van Ouders & Onderwijs (VOO, NKO, Ouders & COO en LOBO). De realisatie is in de periode 2014-2016 steeds ruim binnen de begroting gebleven en er is een aanzienlijke kostenbesparing gerealiseerd met betrekking tot het bieden van informatie aan ouders rond het onderwijs. Op basis daarvan kunnen we stellen dat er efficiënt wordt gewerkt. Bij de rechtsvorm en governance-structuur zijn kanttekeningen geplaatst door sommige stakeholders, maar ze blijken goed werkbaar voor de organisatie zelf. Door de jaren heen zijn aanpassingen gedaan in de verhouding activiteiten enerzijds en daarvoor ingezette middelen anderzijds. Deze aanpassingen hadden onder meer betrekking op de verbindende functie (faciliteitenbudget).

Toekomst

3. *Wat zijn conclusies en aanbevelingen met het oog op de toekomst, toekomstige activiteiten en toekomstige financiering van Ouders & Onderwijs?*

De doelstellingen die Ouders & Onderwijs nastreeft, blijven relevant voor de toekomst. Gelet op wat er de afgelopen jaren is bereikt, is er voldoende basis om over te gaan tot een meer structurele financiering van Ouders & Onderwijs. Er zijn echter wel belangrijke aandachtspunten met betrekking tot elk van de drie pijlers. Verdere versterking van het netwerk van ouderinitiatieven en organisaties staat daarbij voorop. Dit komt ten goede aan de drie pijlers.

8.2 Informeren en adviseren van ouders

De afgelopen drie jaar hebben gemiddeld 950 ouders per maand Ouders & Onderwijs vragen voorgelegd, telefonisch of per e-mail. Dat aantal ligt onder het bereik van 5010 vóór 2014 toen vier verschillende organisaties verantwoordelijk waren. In de periode 2011- 2013 werden per maand ruim 1.250 vragen gesteld. Het gebruik van de website van Ouders & Onderwijs neemt sinds begin 2016 snel toe, van 5.500 per maand begin 2016 tot gemiddeld bijna 28.000 per maand in 2017.
Ook op andere manieren werkt Ouders & Onderwijs aan het informeren en adviseren van ouders. Ouders & Onderwijs is actief in de media, op sociale media, publiceert tweewekelijks nieuwsbrieven, heeft een netwerk medezeggenschap opgezet en organiseert groepsgesprekken met ouders. Desondanks is de bekendheid van Ouders & Onderwijs onder ouders nog niet groot.
De meerderheid van de ouders die Ouders & Onderwijs geconsulteerd hebben, is tevreden over informatie en advies van Ouders & Onderwijs. Ouders die minder tevreden zijn, hebben behoefte aan meer specifieke deskundigheid en/of meer begeleiding bij het oplossen van hun problemen.

Van de drie ‘pijlers’ van Ouders & Onderwijs is aan informatie en advies het grootste bedrag besteed. Dat bedrag is wel sterk in omvang afgenomen, in 2014 was het ruim €830 duizend en in 2016 ruim €450 duizend. De verklaring daarvoor is dat aanvankelijk een groot deel van het budget werd uitgetrokken voor de informatie en ondersteuning door Balans. Medio 2016 is hieraan een einde gekomen, het steunpunt passend onderwijs is overgenomen door Ouders & Onderwijs. Daarbij werd een aanzienlijke kostenreductie gerealiseerd.

Aanbevelingen voor Ouders & Onderwijs

In de eerste plaats is het zaak de bekendheid van Ouders & Onderwijs te vergroten onder ouders. Daarbij is het waarschijnlijk het meest effectief om ouders te bereiken via de scholen. Als scholen ouders er op kunnen wijzen (via de schoolgids, schoolwebsite, flyer aan de muur én mondeling contact) is het voor ouders die minder digitaal vaardig zijn makkelijker mogelijk om met Ouders & Onderwijs in contact te komen. Via het eigen netwerk (bijv. i.s.m. de sectorraden en LBBO) kan Ouders & Onderwijs werken aan de eigen bekendheid onder scholen. Ouders & Onderwijs probeert dit al via AVS en PO-Raad.

Een belangrijke zorg van verscheidene ouderorganisaties betreft de kwaliteit van de dienstverlening. Daarbij is samenwerking met andere, meer gespecialiseerde, organisaties van belang, bijvoorbeeld op het terrein van passend onderwijs. Het valt te verwachten dat ook de komende jaren op dit terrein veel vragen zullen worden gesteld, die a) qua thematieken zeer divers zijn, b) complex van aard zijn. Wat betreft de complexiteit: bij vragen rondom ondersteuning spelen niet alleen onderwijs, maar ook

jeugdhulp en zorg een rol. Expertise is nodig op elk van deze terreinen. Bij de uitbreiding en versterking van het netwerk is het zaak met bovenstaande rekening te houden.
De enquête onder ouders maakt duidelijk dat veel ouders hoge verwachtingen hebben als ze Ouders & Onderwijs benaderen. Vragenstellers hebben vaak behoefte aan méér dan informatie, ze verwachten advies en begeleiding op maat. Dit is vanachter het bureau vaak niet te realiseren.
Om deze taak goed te kunnen uitoefenen, werkt Ouders & Onderwijs samen met de Onderwijs-consulenten, Onderwijszorgconsulenten, Ingrado, LECSO, Gedragswerk, NCJ, Ieder(in) en de Inspectie van het Onderwijs. Het verdient aanbeveling om deze samenwerking te continueren en te intensiveren. Er zijn echter ook andere organisaties die over specifieke deskundigheid beschikken en ouders op weg kunnen helpen. Denk aan organisaties voor ouders van hoogbegaafde kinderen of kinderen met een autisme spectrum stoornis (ASS). Ouders & Onderwijs geeft aan door te verwijzen naar dergelijke organisaties als ouders behoefte hebben aan meer informatie over een bepaalde aandoening. Het verdient daarom aanbeveling na te gaan hoe expertise vanuit dergelijke organisaties toch laagdrempelig benut kan worden.
Naast passend onderwijs zijn er mogelijk ook andere terreinen waarop ouders behoefte hebben aan meer specialistische expertise dan Ouders & Onderwijs kan bieden. In dit licht is het ook van belang dat Ouders & Onderwijs duidelijk maakt wat zij wel en niet te bieden heeft (en waarom), op welke thema's zij zich in het bijzonder specialiseert en voor welke thema's zij samenwerkt met andere organisaties. Ouders & Onderwijs kan alleen als een 'toegangspoort' fungeren voor 'alle vragen van ouders over onderwijs' indien de doorverwijsfunctie op orde is én als duidelijk is wat Ouders & Onderwijs wel en niet kan bieden. Om dit laatste te bereiken zou Ouders & Onderwijs haar website verder kunnen verduidelijken, zodat ouders vóór het stellen van een vraag te zien krijgen wat Ouders & Onderwijs wel en niet kan bieden.

Aanbevelingen voor scholen en samenwerkingspartners van Ouders & Onderwijs

Deze aanbeveling sluit aan bij het zojuist genoemde advies voor Ouders & Onderwijs zelf. Het vergroten van de bekendheid van Ouders & Onderwijs is een aandachtspunt. Het is belangrijk dat Ouders & Onderwijs een ingang heeft bij de scholen en bij voorkeur vindbaar is op de website van elke school. Onze enquête onder een aselecte groep ouders bevestigt het belang van online vindbaarheid (zie tabel 7.3). Ouders vinden Ouders & Onderwijs veelal via het internet. Ouders & Onderwijs kan partners vragen hen hierbij te ondersteunen.

Aanbeveling voor het ministerie van OCW

Gezien het feit dat Ouders & Onderwijs zelf al werkt aan de bekendheid onder scholen, maar veel ouders desondanks de organisatie toch niet kennen, is het raadzaam als OCW nadenkt over hoe hieraan een bijdrage te kunnen leveren. Bijvoorbeeld door alle scholen in Nederland te informeren over het bestaan en de functie van Ouders & Onderwijs en de mogelijkheid de contactgegevens op te nemen in de schoolgids.

8.3 Verbinden en ondersteunen

Ouders & Onderwijs heeft sinds 2014 samenwerkingsrelaties opgebouwd met diverse organisaties: landelijke organisaties op basis van denominatie, specifieke ondersteuningsvraagstukken of issues, regionale/lokale ouderplatforms en ouderinitiatieven rond bepaalde scholen. Door samenwerkingspartners wordt Ouders & Onderwijs getypeerd als initiatiefrijk, laagdrempelig, vertrouwenwekkend en constructief. Anderen vinden dat Ouders & Onderwijs proactiever zou moeten zijn. Het bereik van organisaties en thematiek is volgens hen te beperkt en niet landelijk dekkend.

We signaleren inderdaad lacunes in het netwerk. Samenwerking met organisaties op het gebied van passend onderwijs is de afgelopen jaren ontwikkeld, met name door de goede werkrelatie met Ieder(in), maar de relatie met vertegenwoordigers van specifieke doelgroepen kan worden versterkt (zie ook paragraaf 8.2).

In het kader van de ondersteunende functie heeft Ouders & Onderwijs verscheidene ouderorganisaties en oudergroepen financieel gefaciliteerd. Voorbeelden van activiteiten: faciliteren bijeenkomsten, professionalisering, ontwikkelen voorlichtingsmateriaal, promotiemateriaal en websites voor ouderorganisaties. De ingediende verzoeken voor financiële ondersteuning zijn in vrijwel alle gevallen gehonoreerd. Zoals eerder aangegeven zijn door het bestuur enkele aan haar voorgelegde verzoeken niet of niet geheel gehonoreerd. In het geval dat een verzoek niet werd gehonoreerd, is feedback gegeven die de verzoeker kon helpen in een volgende ronde alsnog een te honoreren verzoek te doen. Er is kritiek geuit op de procedure en de criteria rondom de verstrekking van financiële middelen. Ouders & Onderwijs is echter transparant over de procedure via de website en de bestedingen worden verantwoord aan het bestuur en in de jaarverslaglegging. Desondanks wordt minder dan verwacht gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot ondersteuning. Gebrek aan bekendheid speelt hierbij waarschijnlijk een rol.

Het bestede budget voor verbinden en ondersteunen is toegenomen, van bijna €140 duizend in 2015 tot bijna €245 duizend in 2016; voor 2017 is €330 duizend begroot. De verklaring is dat de activiteiten op dit vlak meer divers zijn geworden.
Het budget voor financiële ondersteuning is twee opeenvolgende jaren tijdens het subsidiejaar naar beneden bijgesteld vanwege onderbenutting. Ongeveer twee derde van het oorspronkelijk begrote budget werd niet besteed.

Aanbevelingen voor Ouders & Onderwijs en het ministerie van OCW

Voor wat betreft de ondersteunende functie zien we aanleiding tot aanpassing van de facilitering. We gaan ervan uit dat het ministerie van OCW wil vasthouden aan het streven om een substantieel bedrag in te zetten voor facilitering van ouderorganisaties en initiatieven, gezien de in de motie Mohandis en Lucas genoemde functie van aansluiting bij lokale en regionale initiatieven die ouders reeds ontplooien. Het lijkt ons daarom wenselijk dat Ouders & Onderwijs de middelen inzet voor initiatieven waarbij er perspectief is op duurzame ondersteuning. Om dit te bevorderen dienen ouderinitiatieven af te stemmen met lokale partijen die structureel kunnen investeren, zoals de gemeentelijke overheid. Daarnaast blijft er ruimte voor de volledig vraaggestuurde ondersteuning, zoals die nu plaatsvindt. Om te bevorderen dat hier gebruik van gemaakt wordt, verdient het aanbeveling om meer bekendheid te geven aan de mogelijkheid tot facilitering door Ouders & Onderwijs.

8.4 Gesprekspartner overheid en onderwijssector

In de motie van Mohandis en Lucas werd gevraagd om een ‘gesprekspartner voor zowel de sector als de overheid’. Ouders & Onderwijs heeft veel ondernomen om deze rol te vervullen. Ouders & Onderwijs is in gesprek met onder meer overheid, de sector en de volksvertegenwoordiging. Daarbij streeft Ouders & Onderwijs ernaar om alle ouders te vertegenwoordigen. Er wordt informatie verzameld onder ouders, door middel van enquêtes onder het Landelijk Ouderpanel en groepsgesprekken. Bovendien weet Ouders & Onderwijs door de informatiefunctie die ze hebben tegen welke problemen ouders aanlopen. Deze informatie wordt benut tijdens allerlei overleggen en bijeenkomsten met de overheid en de sector. Sommige ouderorganisaties vinden dat Ouders & Onderwijs in dit overleg te voorzichtig en/of te weinig

proactief is, maar de meeste samenwerkingspartners van Ouders & Onderwijs zijn hierover tevreden. Zij stellen vast dat Ouders & Onderwijs zich coöperatief en constructief opstelt en dat dit bevordert dat er naar hen wordt geluisterd.
Of Ouders & Onderwijs een duidelijke rol vervult in het systeem van checks and balances, daarover verschillen de meningen. Ouders & Onderwijs heeft van OCW een centrale positie gekregen, die in het ouderveld door sommige organisaties als niet passend wordt ervaren, omdat Ouders & Onderwijs hen niet vertegenwoordigt. Andere organisaties zijn hierover positief; ze waarderen de manier waarop Ouders & Onderwijs ouders een stem geeft en zich constructief opstelt in overleg met overheid en sector.

De bestede subsidie voor het vervullen van de rol als gesprekspartner is toegenomen, van €170 duizend in 2015 tot €237 duizend in 2016. Voor 2017 is ongeveer evenveel begroot als voor 2016. De toename is veroorzaakt door een bredere inzet van adviseurs.

Aanbevelingen voor Ouders & Onderwijs

De behartiging van belangen van ouders is een aandachtspunt. Ouders & Onderwijs doet dat nu al door a) informatie te bieden over de meningen van ouders en b) waar mogelijk op basis daarvan stelling te nemen als het om belangen van ouders gaat. Beide functies kunnen worden versterkt.
De informatiefunctie kan worden versterkt door meer gericht onderzoek te (laten) doen naar de problematiek van bepaalde groepen ouders, in aanvulling op een generieke publicatie als de Staat van de Ouder. Dat kan onderzoek zijn binnen een bepaald schooltype of bijvoorbeeld onder ouders van kinderen met een taal- of ontwikkelingsachterstand. De peilingen die Ouders & Onderwijs sinds begin 2017 presenteert, bijvoorbeeld over passend onderwijs, zijn wat dat betreft een waardevol initiatief.
Wat betreft het stelling nemen: bij het overleg met sector en overheid is het wenselijk dat Ouders & Onderwijs vanuit een coördinerende rol afstemming zoekt met ouderorganisaties op specifieke thema's. Uit de gesprekken met stakeholders blijkt dat sommige van deze organisaties direct contact hebben met sectorraden en het ministerie van OCW of via een koepelorganisatie als Ieder(in), maar dat dit bij andere organisaties niet gebeurt. Ouders & Onderwijs kan als centrale gesprekspartner van sector en overheid deze organisaties een 'podium' geven. Dit gebeurt al, maar kan nog worden versterkt vanuit de verbindende rol die Ouders & Onderwijs heeft.

8.5 Overige aanbevelingen

Governance – aanbevelingen voor Ouders & Onderwijs

Een aanbeveling op het terrein van governance is om de Raad van Advies te versterken wat betreft inhoudelijke en wetenschappelijke expertise. Het opnemen van wetenschappelijke experts in de Raad van Advies zou deze meer expert-gebaseerd maken. De huidige leden hebben wel relevante ervaring, maar onafhankelijke, wetenschappelijke expertise kan een belangrijke aanvulling zijn. Dit kan de positie van Ouders & Onderwijs als gesprekspartner van overheid en onderwijssector versterken. Op verschillende terreinen is expertise gewenst: medezeggenschap, passend onderwijs, ouderbetrokkenheid. Deze expertise kan tevens bijdragen aan de koppeling tussen enerzijds informeren en adviseren en anderzijds gesprekspartner zijn voor sector en overheid.

Subsidie toekomst – aanbevelingen voor het ministerie van OCW

In de motie van Mohandis en Lucas wordt gevraagd om structureel een bedrag (€1 miljoen) vrij te maken om de kerntaken van de ouderorganisaties te garanderen. Gezien de positieve ontwikkeling van Ouders & Onderwijs vanaf 2014 is er naar onze mening voldoende reden om over te gaan tot een meer

structurele financiering in plaats van een projectsubsidie voor de korte termijn. Dit biedt Ouders & Onderwijs, en de ouderorganisaties waarmee zij samenwerken, verbinden en ondersteunen, de mogelijkheid en benodigde zekerheid om op de lange termijn samen te kunnen werken aan de gestelde doelen.

Bijlage 1 Overzicht respondenten interviews en reflectietafel

* face to face gesprek
Vetgedrukt = aanwezig bij reflectietafel (alleen vertegenwoordigers van landelijke organisaties hebben een uitnodiging gekregen)

Landelijke (ouder)organisaties

1. Reformatorische Ouder Vereniging (ROV)
2. **Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO)**
3. **Ouders van Waarde**
4. **Balans**
5. **Stichting Zorgeloos met Diabetes naar School**
6. **Koepel Hoogbegaafdheid**

Ouderinitiatieven

7. **Netwerk Ouderinitiatieven passend onderwijs en zorg**
8. Stichting AutiPassend Onderwijs Utrecht
9. Co. Ver. Ouderkracht voor 't Kind[17]
10. Vrije school Zeeheldenkwartier Den Haag
11. Ouderinitiatief Vrije school Castricum

Samenwerkingspartners

12. **Stichting Opvoeden.nl***
13. **Onderwijs Consumenten Organisatie (OCO)***
14. Ieder(in)*
15. **Ingrado**
16. **Onderwijsconsulenten***

Sectorraden

17. PO-Raad
18. **VO-raad**
19. MBO-Raad

Overig

20. CPS Onderwijsontwikkeling en advies
21. Katinka Slump Advies Onderwijsrecht*
22. Landelijke Beroepsgroep voor Begeleiders in het Onderwijs (LBBO)
23. Algemene Onderwijsbond
24. Inspectie van het Onderwijs
25. Ouders uit het netwerk ouders in de MR (3)

[17] Het gaat hierbij om dezelfde respondent als nr. 8 (betrokken bij beide initiatieven).

Bijlage 2 Gespreksleidraad interviews evaluatieonderzoek Ouders & Onderwijs

Informeren van ouders

1. Weten ouders die vragen hebben over onderwijs Ouders & Onderwijs te vinden?

2. a. Voldoet de informatie/ondersteuning van Ouders & Onderwijs volgens u aan de verwachtingen van ouders?
   b. Heeft de organisatie bijvoorbeeld voldoende expertise in huis om het *voltallige ouderveld* te kunnen bedienen? Hierbij doorvragen op het kunnen bieden van meer 'complexe informatie' aan ouders met specifieke belangen (bijv. ouders van kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte).
   c. Hoe heeft Ouders & Onderwijs de deskundigheid hiervoor geregeld? Hoe houden of brengen zij deze deskundigheid op peil?
   d. Zijn er ouders die bewust bij een andere ouderorganisatie aankloppen en niet bij Ouders & Onderwijs te rade gaan? Zo ja, kent u de redenen daarvoor?

Aansluiten bij (lokale) initiatieven

3. In hoeverre sluit Ouders & Onderwijs aan bij (lokale) initiatieven die ouders reeds ontplooien?

4. a. Heeft u ervaring met facilitering van een /uw ouderorganisatie(s)? Hoe denkt u hierover?
   b. Zijn de criteria op basis waarvan een budget kan worden aangevraagd voldoende helder?

Gesprekspartner overheid en onderwijssector

5. a. Representeert Ouders & Onderwijs zich voldoende onderbouwd richting overheid, onderwijssector en politiek? (Rekening mee houden dat O&O in 2014 van start is gegaan).
   b. Geldt dit voor zowel voor ouders met als zonder specifieke belangen?
   c. In hoeverre is Ouders & Onderwijs een belangenbehartiger van ouders dan wel 'doorgeefluik' van signalen uit het ouderveld?
   d. Zijn er ook (groepen) ouders die door Ouders & Onderwijs niet of minder goed worden vertegenwoordigd?

6. a. Vervult Ouders & Onderwijs een duidelijke rol binnen het systeem van 'checks-and-balances'?
   b. In samenhang met vraag 5: Wordt Ouders & Onderwijs voldoende door ouders gedragen om een dergelijke rol te kunnen vervullen (de achterban)?
   c. Op welke wijze vervult Ouders & Onderwijs deze rol?

Rechtsvorm en organisatiestructuur

7. Ouders & Onderwijs is een stichting. In hoeverre past deze rechtsvorm bij de drie doelen? Het gaat hier in het bijzonder om de functie van gesprekspartner van de overheid. (Dit zal bij een aantal respondenten al bij vraag 5 aan bod komen).

8. In hoeverre past de organisatiestructuur van Ouders & Onderwijs bij de drie hoofddoelen? (evt. uitleg geven m.b.t. de organisatiestructuur)

Efficiency

9. a. Bereikt Ouders & Onderwijs haar doelen op een efficiënte manier? Zo ja, waaruit blijkt dat? Zo nee, welke aanwijzingen zijn daarvoor?
   b. Welke verbeteringen zijn nog mogelijk?

10. a. Hoe verhouden de drie aan Ouders & Onderwijs opgedragen taken zich in de praktijk tot elkaar?
    b. Is er een rol onderbelicht?
    c. Hoe is de verhouding van verdeling van diensten aan de doelgroep po, vo en mbo –ouders?

11. Is de verhouding activiteiten enerzijds en de hiervoor ingezette middelen anderzijds in balans? (*Deze vraag is vooral bedoeld voor Ouders & Onderwijs zelf, OCW en de structurele samenwerkingspartners. Deze vraag wordt verder beantwoord in de documentanalyse).

12. Ouders & Onderwijs werkt samen met diverse partijen, bijvoorbeeld in de informatievoorziening naar ouders. Zijn er efficiëntiewinsten te behalen door met (nog meer) andere partijen samen te werken?

Toekomst

13. Zijn de gestelde doelen nog actueel of is er een reden om de doelen bij te stellen?
14. Zijn er volgens u nog mogelijkheden voor verbetering? Op welk vlak en hoe zou dat het beste kunnen?
15. Heeft u nog andere opmerkingen?

Bijlage 3 Enquête ouders die contact hadden met Ouders & Onderwijs

CONTACT MET OUDERS & ONDERWIJS

1.Hoe heeft u gehoord van Ouders & Ouderwijs? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
a. Via de school van mijn kinderen
b. Via andere ouders
c. Via een advertentie
d. Via sociale media (Twitter, Facebook)
e. Niet eerder over gehoord, maar zelf gevonden op internet
f. Anders, namelijk….

2. Op welke manier heeft u contact gezocht met Ouders & Onderwijs? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
a. Per telefoon
b. Per e-mail
c. Bezoek(en) van de website www.OudersOnderwijs.nl
d. Anders, namelijk…..

3. Voor welke onderwerpen heeft u de website geraadpleegd? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
a. Informatie over school en onderwijs, zoals schoolkeuze, medezeggenschap, veiligheid, passend onderwijs, etc.
b. Informatie over Ouders & Onderwijs, zoals activiteiten, inbreng en standpunten van Ouders & Onderwijs, Landelijk Ouderpanel, etc.
c. Nieuwsberichten of actualiteiten
d. Anders, namelijk……

4. Hoe vaak heeft u contact gehad en/of de website bezocht?
<alleen weergeven voor het soort contact dat eerder bij vraag 3 is aangegeven>

	1 x	2 x	3 tot 5 x	Vaker dan 5 x	Weet niet
Telefonisch					
Via e-mail					
Bezoek website					
Anders, nl					

5. Hoe beoordeelt u de website?

	helemaal mee eens	mee eens	neutraal	niet mee eens	helemaal niet mee eens	n.v.t.	toelichting
Ik kan makkelijk vinden wat ik zoek							
Op de website is veel nuttige informatie te vinden							
De informatie die ik zocht heb ik ook gevonden							

6. Heeft u behoefte aan een andere vorm van contact met Ouders & Onderwijs dan per telefoon, e-mail of websitebezoek?

a. Ja, in de vorm van een persoonlijk gesprek met een medewerker van Ouders & Onderwijs
b. Ja, in de vorm van een groepsgesprek waarbij ook andere ouders aanwezig zijn (ervaringen uitwisselen)
c. Ja, in de vorm van chat-contact
d. Ja, anders….
e. Nee

TEVREDENHEID OVER CONTACT

We willen graag weten of u tevreden bent over het contact met Ouders & Onderwijs via telefoon en/of e-mail. Daarover volgen enkele vragen.
NB: Indien u **meerdere keren** contact heeft gehad met Ouders & Onderwijs, beantwoordt u de vragen dan alstublieft over het **laatste** contact.

7. Hoe is uw waardering voor het **telefonische contact** met Ouders & Onderwijs?

	helemaal mee eens	mee eens	neutraal	niet mee eens	helemaal niet mee eens	n.v.t.	toelichting
Telefonische bereikbaarheid **is voldoende (10.00-15.00 uur)**							
Ouders & Onderwijs stond mij vriendelijk en correct **te woord.**							
Ouders & Onderwijs toonde belang-stelling **voor mijn vraag**							
Ouders & Onderwijs begreep **mijn vraag goed**							
Ouders & Onderwijs nam de tijd **voor het gesprek**							

8. Hoe is uw waardering voor het **e-mailcontact** met Ouders & Onderwijs?

	helemaal mee eens	mee eens	neutraal	niet mee eens	helemaal niet mee eens	n.v.t.	toelichting
Ouders & Onderwijs reageerde snel op mijn vraag							
Ouders & Onderwijs reageerde op een vriendelijke en correcte manier.							
Ouders & Onderwijs toonde belang-stelling voor mijn vraag							
Ouders & Onderwijs begreep mijn vraag goed							

9. Hoe is uw waardering voor het **advies** van Ouders & Onderwijs

	zeer ontevreden	ontevreden	neutraal	tevreden	zeer tevreden	n.v.t.	toelichting
Deskundigheid medewerker Ouders & Onderwijs							
Bruikbaarheid van het advies							
Volledigheid van het advies							

10. Kunt u een rapportcijfer voor het antwoord op uw vraag aan Ouders & Onderwijs geven? (Indien u meerdere vragen heeft gesteld, kiest u dan voor beoordeling van het antwoord op de meest recent door u gestelde vraag aan Ouders & Onderwijs).
…..

11. Zou u Ouders & Onderwijs aanbevelen bij vrienden en familie, die vragen hebben over onderwijs?
a. Ja
b. Nee

Kunt u dit toelichten?
……

DIENSTVERLENING OUDERS & ONDERWIJS

12. Ouders & Onderwijs is op verschillende manieren actief. Kunt u aangeven op welk gebied Ouders & Onderwijs **volgens u** een rol **zou moeten hebben**:
a. Informeren en adviseren van ouders
b. Gesprekspartners namens ouders voor de onderwijssector en de overheid
c. Ik zie ook een rol op een ander gebied, namelijk …..

13. U ziet een rol voor Ouders &Onderwijs in het informeren en adviseren van ouders Heeft u een beeld van de manier waarop Ouders & Onderwijs deze rol **nu** vervult?
a. Ja
b. Nee

14. Wat is uw oordeel hierover? <alleen voor respondenten die JA hebben geantwoord>

a. Ouders & Onderwijs vervult deze rol goed
b. Ouders & Onderwijs vervult deze rol onvoldoende
c. Ik heb hier geen mening over / weet ik niet.
Toelichting:

15. Heeft u suggesties voor de manier waarop Ouders & Onderwijs die rol **kan** vervullen?
<voor respondenten die JA of NEE hebben geantwoord bij vrg x >
a. Ja, namelijk……
b. Nee

16. U ziet een rol voor Ouders & Onderwijs als gesprekspartner namens ouders voor de onderwijssector en de overheid. Heeft u een beeld van de manier waarop Ouders & Onderwijs deze rol **nu** vervult?
a. Ja
b. Nee

17. Wat is uw oordeel hierover? <alleen voor resp. die JA hebben ingevuld>
a. Ouders & Onderwijs vervult deze rol goed
b. Ouders & Onderwijs vervult deze rol onvoldoende
c. Ik heb hier geen mening over / weet ik niet.
Toelichting:

18. Heeft u suggesties voor de manier waarop Ouders & Onderwijs die rol **kan** vervullen?
<voor respondenten die JA of NEE hebben geantwoord bij vrg x >
a. Ja, namelijk……
b. Nee

19. U geeft aan ook een rol te zien op het gebied van <antwoord 12d>. Kunt u dit toelichten?
a. Ja, namelijk….
b. Nee

TOT SLOT

21. Heeft u nog suggesties met betrekking tot verbetering van de toekomstige dienstverlening van Ouders & Onderwijs?
a. Ja, namelijk…..
b. Nee

22. Heeft u nog andere opmerkingen?
<open vraag>

Bijlage 4 Enquête ouders die geen contact hadden met Ouders & Onderwijs

1. Vindt u het bestaan van een landelijke ouderorganisatie voor alle ouders van schoolgaande kinderen in Nederland belangrijk?
- o Ja, heel belangrijk
- o Ja, een beetje belangrijk
- o Nee, niet belangrijk
- o Weet ik niet

2. Bent u bekend met zulke oudervereningingen?
- o Ja, ik weet dat ze bestaan
- o Ja, ik weet dat ze bestaan en maak er ook gebruik van
- o Nee
- o Weet ik niet

3. Welke oudervereningingen kent u?
.....

4. Wat verwacht u van een landelijke ouderorganisatie voor ouders van schoolgaande kinderen?
(heel belangrijk – beetje belangrijk – neutraal – niet zo belangrijk- helemaal niet belangrijk)

- o Ouders van schoolgaande kinderen informeren en adviseren over allerlei thema's op het gebied van onderwijs
- o Bestaande ouderinitiatieven financieel en/of inhoudelijk ondersteunen
- o Onderzoek doen naar bepaalde thema's die spelen in het onderwijs
- o Ouders en/of oudergroepen in contact brengen met elkaar
- o Overheid, politiek en onderwijssector informeren over zaken die ouders van schoolgaande kinderen belangrijk vinden
- o Spreekbuis zijn voor alle ouders van schoolgaande kinderen richting overheid, politiek en onderwijssector
- o Actief opkomen voor belangen van ouders van schoolgaande kinderen richting overheid, politiek en onderwijssector

5. Heeft u behoefte aan informatie over onderwijs?
- o Ja (door naar 6 en 7 en 8)
- o Nee (door naar 6 en 8)
- o Weet niet (door naar 6 en 7 en 8)

6. Hoe vindt u nu informatie over onderwijs?
- o Ik zoek op internet naar informatie
- o Ik vraag op school naar informatie
- o Door contact op te nemen met een ouderorganisatie
- o Ik heb geen behoefte aan informatie over onderwijs
- o Anders, namelijk….

7. Welke vorm van informatievoorziening heeft uw voorkeur?
- o Website
- o Telefonisch contact (informatielijn)
- o Contact via e-mail

- Chat-contact
- Persoonlijk gesprek
- Groepsgesprek waarbij ook andere ouders aanwezig zijn
- Anders, namelijk ……

8. Op welk type school zit uw kind?

- Basisonderwijs
- Speciaal basisonderwijs
- Speciaal onderwijs
- Voortgezet onderwijs (praktijkonderwijs/vmbo/havo/atheneum/gymnasium)
- Voortgezet speciaal onderwijs
- Middelbaar beroepsonderwijs
- Anders, namelijk…..
- N.v.t./ Weet niet

Bijlage 5 Motie Mohandis en Lucas

De Kamer, gehoord de beraadslaging,

overwegende dat ouderorganisatie een belangrijke rol vervullen als informatiepunt en ook een duidelijke rol hebben binnen het systeem van checks and balances;

constaterende dat deze belangrijke functies niet kunnen worden gehandhaafd als gevolg van het beëindigen van de subsidie door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;

overwegende dat de Kamer waarde hecht aan een centrale ouderorganisatie als gesprekspartner voor zowel de sector als de overheid;

verzoekt de regering, 1 miljoen euro structureel vrij te maken om de kerntaken van de ouderorganisaties te garanderen, te komen tot een centrale ouderorganisatie en deze centrale ouderorganisatie aan te laten sluiten bij lokale en regionale initiatieven die ouders al reeds ontplooien; verzoekt de regering voorts, financiële dekking te zoeken binnen de middelen die zijn gereserveerd voor de vakbondsfaciliteiten en het budget voor het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek, en gaat over tot de orde van de dag. Mohandis Lucas

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht
t 030 230 60 90 | f 030 230 60 80
info@oberon.eu | www.oberon.eu

Anne Luc van der Vegt, Pauline van Eck
Utrecht, januari 2018
In opdracht van het Ministerie van OCW